

**ПРЭЗІДЭНТ ЗАПАТРАБАВАЎ
 ВЫКАНАННЯ ЎСІХ
 ПРАГНОЗНЫХ ПАКАЗЧЫКАЎ
 ПЯЦІГОДКІ, НЯГЛЕДЗЯЧЫ
 НА СКЛАДАНЫЯ ўМОВЫ**

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь 16 красавіка разгледзеў кадравыя пытанні.
Кіраўнік дзяржавы назначыў:
Дзямідовіча Васіля Мікалаевіча — першым намеснікам старшыні Вышэйшага гаспадарчага суда Рэспублікі Беларусь;
Рабцава Віктара Мікалаевіча — намеснікам старшыні Вышэйшага гаспадарчага суда Рэспублікі Беларусь;
Канюка Аляксандра Уладзіміравіча — суддзёй і намеснікам старшыні Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь;
Бегуна Аляксея Юр'евіча — начальнікам Дэпартамента па грамадзянству і міграцыі Міністэрства ўнутраных спраў;
Хітрыка Віталія Міхайлавіча — начальнікам Дэпартамента фінансаў і тылу Міністэрства ўнутраных спраў.
Прэзідэнт даў згоду на назначэнне:
Пісарыка Андрэя Мікалаевіча — старшынёй Камянецкага райвыканкама;
Апелічэ Васіля Міхайлавіча — старшынёй Лунінецкага райвыканкама;
Бурдука Дзмітрыя Міхайлавіча — старшынёй Ляхавіцкага райвыканкама;
Нікалайкіна Віктара Паўлавіча — старшынёй Віцебскага гарвыканкама;
Капыткава Аляксандра Васільевіча — старшынёй Лельчыцкага райвыканкама;
Жука Івана Алейзавіча — першым намеснікам старшыні Гродзенскага аблвыканкама;
Казакевіча Васіля Міхайлавіча — намеснікам старшыні Мінскага аблвыканкама;
Ленкаўца Сяргея Дзмітрыевіча — старшынёй Бярэзінскага райвыканкама;
Кучко Генадзя Мечыславіча — старшынёй Маладзечанскага райвыканкама;
Навумовіча Уладзіміра Антоанавіча — старшынёй Валожынскага райвыканкама;
Тобарава Дзмітрыя Дзмітрыевіча — старшынёй Магілёўскага райвыканкама;
Віцонава Васіля Уладзіміравіча — старшынёй Мсціслаўскага райвыканкама;

райвыканкама;
Калтовіча Уладзіміра Васільевіча — намеснікам міністра гандлю;
Якубовіча Алега Анатольевіча — намеснікам міністра гандлю;
Прымы Віталія Аляксандравіча — намеснікам міністра прамысловасці;
Раманоўскага Аляксандра Уладзіміравіча — генеральным дырэктарам рэспубліканскага вытворчага ўнітарнага прадпрыемства «Брэсцкі лікёра-гарэлачны завод «Белалка»;
Цюкава Анатоля Уладзіміравіча — генеральным дырэктарам рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Магілёўскі завод ліфтавага машынабудавання»;
Саладкова Аляксандра Патровіча — рэктарам устаноў адукацыі «Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава»;
Міховіча Сяргея Рыгоравіча — галоўным рэдактарам устаноў «Рэдакцыя газеты «Белорусская нива»»;
Забалотца Сяргея Макаравіча — кіраўніком прадстаўніцтва Пастаяннага Камітэта Саюзнай дзяржавы ў г. Мінску;
Камянецкага Сяргея Уладзіміравіча — дырэктарам арганізацыйнага дэпартамента Выканаўчага камітэта Садружнасці Незалежных Дзяржаў;
Кулакоўскага Юрыя Аляксандравіча — намеснікам дырэктара інфармацыйна-аналітычнага дэпартамента — начальнікам аддзела Выканаўчага камітэта Садружнасці Незалежных Дзяржаў;
Юркевіч Галіны Іванавы — начальнікам Сакратарыята Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь;
Маркевіча Івана Станіслававіча — кіраўніком спраў, членам Мінскага аблвыканкама;
Шкірца Юрыя Віктаравіча — членам Мінскага аблвыканкама.
 Кіраўнік дзяржавы таксама даў згоду на прадаўжэнне на 3 дні тэрміну знаходжання ў Мінску **Уладзіміра Пільравіча** на пасадзе першага намесніка старшыні Выканаўчага камітэта — выканаўчага сакратара Садружнасці Незалежных Дзяржаў.
(Заканчэнне на 2-й стар.)

**ПЕРАДВЕЛІКОДНАЯ
 ВЯНДЛЯРНЯ**

Жыхарка вёскі Хвойнік Брэсцкай вобласці Лідыя ПЛЮЦК (у цэнтры) валодае сакрэтамі вяндылярнага справы. Перад святам Уваскрэсення Хрыстова яна дапамагае аднавяскоўцам у падрыхтоўцы велікодных страў.

**Прамая лінія
 АТРАСКЛЕРОЗ САСУДАЎ РУК, НОГ І ГАЛАВЫ**
 Пры атэрасклерозе галаўнога мозгу можа быць інсульт, пры гэтай жа хваробе ног — гангрэна... Атрыасклератычныя паражэнні артрэарый ног працякуюцца болей пры хадзе, а праз нейкі час — і ў стане спакою. Паступова ўзнікае неабходнасць апэратыўнага ўмяшання, праўда, сёння твая ж гангрэна лёгкацца з захаваннем канечнасці. Аб дыягнастыцы атэрасклератычных паражэнняў артрэарый, лямчэнні гангрэнаў з захаваннем канечнасці, прафілактыцы інсультаў можна даведацца ад загадчыка аддзялення сасудзістай хірургіі Мінскай абласной клінічнай бальніцы Паўла Паўлавіча АУДЗЭЯ.
 «Прамая лінія» з яго ўдзелам адбудзецца 24 красавіка, у пятніцу, з 15.00 да 16.00 па нумарах: 8 (017) 292 38 92 і 292 38 21. Папярэднія пытанні можна пакінуць па нумарах: 8 (017) 287 18 29 (Святлана Барысеўца) і 287 18 36 (Вольга Шаўко).

ХАБАР У \$4500
 атрымаў раней неаднаразова судзімы, а зараз дырэктар аднаго рэчыцкага таварыства з абмежаванай адказнасцю з рук мужчыны, які нідзе не працуе. Гэтыя грошы бізнэсмен павінен быў перадаць «высокага паліту» асобам аднаго з адкрытых акцыянерных таварыстваў горада на Дняпры за справільнае вырашэнне пытання па заключэнні дагавора аб набыванні будаўнічага абсталявання. Ды не паспеў: міліцыя затрымала яго. Вядзецца судства.
Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

БЕЛВНЭШЭКОНОМБАНК
 ТРАДИЦИИ НАДЕЖНОСТЬ КОМПЕТЕНТНОСТЬ

Наіменаванне банка: **ОАО «БЕЛВНЭШЭКОНОМБАНК»**
 г. Мінск, ул. Мяснікова, 32

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2009 года (в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	2008 г.	2007 г.
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101	1	71832,2	42205,5
3	Средства в Национальном банке	1102	2	62100,7	69987,9
4	Ценные бумаги:	1103		0,0	15267,3
	для торговли	11031	3	0,0	0,0
	удерживаемые до погашения	11032	3.1	0,0	0,0
	в наличии для продажи	11033	3.2	0,0	15267,3
5	Кредиты и другие средства в банках	1105	4	251417,2	156366,8
6	Кредиты клиентам	1106	5	1077411,2	634205,4
7	Долгосрочные финансовые вложения	1107	6	3409,0	3372,1
8	Основные средства и нематериальные активы	1108	7	78842,9	64098,2
9	Прочие активы	1109	8	23620,4	12276,5
10	ИТОГО АКТИВЫ	110		1568633,6	997779,7
11	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
12	Средства Национального банка	1202	9	5169,2	8424,3
13	Кредиты и другие средства банков	1205	10	290982,7	164514,4
14	Средства клиентов	1206	11	811763,4	691665,0
15	Ценные бумаги, выпущенные банком	1208		1305,7	1215,7
16	Прочие обязательства	1209	12	24594,6	21525,9
17	ВСЕГО обязательства	120		1133815,6	887345,3
18	КАПИТАЛ				
19	Уставный фонд	1211	13	327483,0	24122,1
20	Эмиссионный доход	1212		0,0	0,0
21	Резервный фонд	1213		16255,7	13173,2
22	Накопленная прибыль	1214	14	36664,2	29534,4
23	Фонд переоценки статей баланса	1215	15	54415,1	43604,8
24	Всего капитал	121		434818,0	110434,4
25	ИТОГО обязательства и капитал	12		1568633,6	997779,7
26	ТРЕБОВАНИЯ И ОБЯЗАТЕЛЬСТВА НА ВНЕБАЛАНСОВЫХ СЧЕТАХ				
27	Требования	1301	16	501253,3	377459,9
28	Обязательства	1302	17	394712,0	378467,9

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ за 2008 год (в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	2008 г.	2007 г.
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011		116152,4	80 198,3
2	Процентные расходы	2012		59508,2	40 917,7
3	Чистые процентные доходы	201	18	56644,2	39 280,6
4	Комиссионные доходы	2021		50750,4	38 489,8
5	Комиссионные расходы	2022		6953,5	4 293,7
6	Чистые комиссионные доходы	202	19	43796,9	34 196,1
7	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	203	20	16402,0	17 349,6
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204	21	114,3	-11,9
9	Доход в форме дивидендов	205		107,1	64,7
10	Чистые отчисления в резервы	206	22	12623,0	5 205,7
11	Прочие доходы	207	23	13752,1	2 420,2
12	Операционные расходы	208	24	81164,2	61 420,8
13	Прочие расходы	209	25	12967,4	6 423,9
14	Налог на прибыль	210		8650,5	7 251,7
15	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2		15411,5	12 997,2
	Базовая прибыль на простую акцию (в рублях)			10,24	53,87
	Разводненная прибыль на простую акцию			—	—

ОТЧЕТ ОБ ИЗМЕНЕНИИ КАПИТАЛА за 2008 год (в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статей капитала		Символ	Уставный фонд	Эмиссионный доход	Резервный фонд	Накопленная прибыль (убыток)	Фонды переоценки статей баланса	Всего капитал
	1	2							
Раздел I. За год, предшествующий отчетному									
2	Остаток на 1 января 2007 года	3011	24122,1	—	11873,5	18659,7	37515,1	92170,4	
3	Изменения статей капитала	3012	—	—	1299,7	10874,6	6089,7	18264,0	
В том числе:									
3.1	прибыль (убыток со знаком «минус»)	30121	X	X	X	12997,2	X	12997,2	
3.2	направление прибыли на пополнение фондов	30122	—	X	1299,7	-1299,7	X	—	
3.3	операции с учредителями (участниками):	30123	—	—	X	-822,7	X	-822,7	
3.3.1	внесение в уставный фонд вкладов учредителей (участников)	301231	—	—	X	X	X	—	
3.3.2	выплата дивидендов акционерам	301232	X	X	X	-822,7	X	-822,7	
3.3.3	операции с собственными выкупленными акциями	301233	—	X	X	X	X	—	
3.4	проведение переоценки статей баланса	30124	X	X	X	X	6083,4	6083,4	
3.5	перераспределение между статьями капитала	30125	—	—	—	—	—	—	
3.6	прочие изменения	30126	—	—	—	-0,2*	6,3**	6,1	
4	Остаток на 1 января 2008 года	3013	24122,1	—	13173,2	29534,3	43604,8	110434,4	
Раздел II. За отчетный год									
6	Остаток на 1 января 2008 года	3011	24122,1	—	13173,2	29534,3	43604,8	110434,4	
7	Изменения статей капитала	3012	303360,9	—	3082,5	7129,9	10810,3	324383,6	
В том числе:									
7.1	прибыль (убыток со знаком «минус»)	30121	X	X	X	15411,5	X	15411,5	
7.2	направление прибыли на пополнение фондов	30122	—	X	3082,3	-3082,3	X	—	
7.3	операции с учредителями (участниками):	30123	303360,9	—	X	-5199,3	X	298161,6	
7.3.1	внесение в уставный фонд вкладов учредителей (участников)	301231	303325,1	—	X	X	X	303325,1	
7.3.2	выплата дивидендов акционерам	301232	X	X	X	-5199,3	X	-5199,3	
7.3.3	операции с собственными выкупленными акциями	301233	35,8	X	X	X	X	35,8	
7.4	проведение переоценки статей баланса	30124	X	X	X	X	10811,3	10811,3	
7.5	перераспределение между статьями капитала	30125	—	—	—	—	—	—	
7.6	прочие изменения	30126	—	—	0,2*	—	-1,0**	-0,8	
8	Остаток на 1 января 2009 года	3013	327483,0	—	16255,7	36664,2	54415,1	434818,0	

* округление
 ** -0,9-стorno за 2006-2007 годы, -0,1 -округление

ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ за 2008 год (в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	2008 г.		2007 г.	
				4	5	4	6
1	ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ						
2	Полученные процентные доходы	7010		115 701,8	80 196,0		
3	Уплаченные процентные расходы	7011		-58 363,9	-40 517,9		
4	Полученные комиссионные доходы	7012		50 752,1	38 493,2		
5	Уплаченные комиссионные расходы	7013		-7 048,8	-4 335,7		
6	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	7014		10 850,2	17 601,5		
7	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	7015		114,3	-9,0		
8	Доход в форме дивидендов	7016		107,1	64,7		
9	Прочие полученные доходы	7017		13 465,1	1 560,4		
10	Прочие уплаченные расходы	7018		-88 044,9	-63 519,2		
11	Уплаченный налог на прибыль	7019		-9 429,4	-7 261,8		
12	Итого денежная прибыль (убыток) до изменения в операционных активах и операционных обязательствах	701		28 103,6	22 272,2		
13	Чистое снижение (прирост) денежных средств в Национальном банке	7020		10 404,2	24 945,3		
14	Чистое снижение (прирост) денежных средств в ценных бумагах (кроме ценных бумаг, удерживаемых до погашения)	7021		15 159,5	559,5		
15	Чистое снижение (прирост) денежных средств в форме кредитов и других денежных средств в банках	7022		-69 986,9	39 107,8		
16	Чистое снижение (прирост) денежных средств в форме кредитов, выданных клиентам	7023		-467 228,5	-165 982,0		
17	Чистое снижение (прирост) денежных средств в прочих операционных активах	7025		-24 965,6	-5 132,7		
18	Итого потоки денежных средств от изменения операционных активов	702		-536 617,3	-106 502,1		
19	Чистый прирост (снижение) денежных средств Национального банка	7030		-2 797,7	2 597,0		
20	Чистый прирост (снижение) денежных средств в форме кредитов и других средств банков	7032		157 628,6	75 211,3		
21	Чистый прирост (снижение) денежных средств клиентов	7033		103 186,8	64 489,8		
22	Чистый прирост (снижение) денежных средств от ценных бумаг, выпущенных банком	7034		98,0	1 202,2		
23	Чистый прирост (снижение) денежных средств в прочих операционных обязательствах	7035		8 191,3	2 320,3		
24	Итого потоки денежных средств от изменения операционных обязательств	703		266 307,0	145 820,6		
25	Чистый поток денежных средств, полученных (использованных) от операционной деятельности	70		-242 206,7	61 		

Прагнoз

Сусветны крызіс: самая складаная сітуацыя будзе ў III-IV квартале?

Найгоршы этап сусветнага крызісу, сведчаць даныя апытання, што правяло агенства Bloomberg па ўсім свеце, застаўся заду. Разам з тым, яшчэ месяц таму прагнoз быў куды больш пэсімістычным. А зараз, згодна з заявамі некаторых аналітыкаў, з'явілася надзея на ўзнаўленне эканомікі: маўляў, усё бачыцца ўжо не так змрочна, як раней, і сітуацыя паступова будзе паліпшацца.

Зразумела, для пераважнай большасці падобныя перспектывы развіцця сітуацыі — толькі нагода ўздзігнуць з палёгкай: шмат было зроблена прагнозаў, якія рыхталіся ўсім да няпростага жыцця ў найбліжэйшай будучыні. Дакладней, размова вялася пераважна пра тое, што крызіс будзе паглыбляцца і надалей і балюча ўдарыць амаль па кожным. Падзенне даходаў насельніцтва, скарачэнні, рост беспрацоўя — пра гэтыя і іншыя наступствы цяперашняй «хваробы» сусветнай эканомікі казалі эксперты.

Згадваючы апошнія «прароцтвы», пагадзіцеся, што ў аптымістычных навінах ад Bloomberg вельмі хоцяцца верыць. Іншая рэч, наколькі звесткі аптымістычна стасуюцца з рэальнасцю. Вось пр гэта мы і вырашылі запытацца ў вядомага эксперта, намесніка дырэктара Цэнтра сістэмнага аналізу і стратэгічных даследаванняў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Георгія ГРЫЦА. Адразу значымым, што ён, на жаль, не падзяляе радаснага настрою Bloomberg.

— Колькі экспертаў — столькі меркаванняў, — кажа Георгій Грыц. — На пасыл Bloomberg, што з крызісам скончана, я ўзрадава пасыл расійскага міністра фінансаў Аляксея Кудрына, які на днях выступіў перад банкіўскай супольнасцю. Паводле яго слоў, крызіс і блізка не дайшоў да свайго дня і працягнэцца яшчэ 50 гадоў. Такія пэсімістычных прагнозаў я яшчэ не бачыў. На жаль, я думаю, што, сапраўды, сусветны крызіс дна не дасягнуў і самая складаная сітуацыя будзе ў трэцім-чварцёртм квартале гэтага года.

— Цікава, на што вы абаліраецеся, калі кажаце пра далейшае паглыбленне сусветнага крызісу? — Тут дзве крыніцы аналізу. Першае, звесткі сусветнага гандлю. Сусветны гандль увесь час падае. Яго з рухавіком заўсёды быў кошт сыравінных рэсурсаў, гэта значыць, эканоміка тады была на пад'ёме, калі былі запатрабаваныя рэсурсы і, натуральна, дэфіцыт рэсурсаў выклікаў існаваныя паліты. Сёння ніякіх тэндэнцый да росту коштаў энергасурсаў, які з'яўляецца спрыяльным асяродкам для эканомікі, у прыродзе няма. Наадварот, нафта «паляла» практычна да нулявой рэнтабельнасці для шэрагу краін: нафта здабываецца, напрыклад, і ў Канадзе, і ў Нарвегіі, і там рэнтабельнасць знаходзіцца на ўзроўні 1-2 долараў, не больш. Такі ўзровень ценнаў не дазваляе здыць інвестыцыйныя праекты на здычы новых рэсурсаў, па адкрыцці новых магутнасцяў.

Другі крытыерій — беспрацоўе. Сёння і ў ЗША, і ў Еўропе, і ў Кітаі назіраецца рост беспрацоўя. Наэрэце, 50% сусветнай эканомікі вызначаюць дзве краіны — ЗША і Кітай. І ў першай краіне, і ў другой прагнoз на росце валовага ўнутранага прадукту пэсімістычны: у ЗША ён знаходзіцца на ўзроўні 0-мінус 1%, у Кітаі напачатку казалі пра 9-10%, зараз яны арыентаваныя на 6-7% і пры тым вымушаныя пераарыентавацца на ўнутраны рынак, а не на знешні. Таму меркаванне Bloomberg, што усё скончылася, — гэта практычна адна такая пазіцыя з боку эканамічных экспертных агенстваў.

Калі ж апусціцца на нашу грашчуную зямлю, то постсавецкая гісторыя, ды і доўгатэрміновыя прагнозы па Беларусі таксама не наддоць аптымізму.

— Трэба разумець, што гэты год для нашай эканомікі будзе складаным? — Таварныя запасы на складах, падзенне аб'ёму знешняга гандлю, схаванае беспрацоўе як антыкрызісна мера, — гэтыя тэндэнцыі сёлета, на жаль, захоўваюцца. Ранейшай сітуацыі, калі нашы тавары браліся з лёту, а продаж нафтапрадуктаў фарміраваў да 30% бюджэту, зараз няма. Нам наканавана ісці ўдзельцамі за агільнасусветнымі тэндэнцыямі. Між тым, згодна з імі, тая ж цена на нафту ў найбліжэйшых гадах не вырасце да 150 долараў за барэль — наўрад ці гэта магчыма. Менавіта таму, паводле самых аптымістычных прагнозаў, наша эканоміка будзе існаваць ва ўмовах рэцэсіі не менш за тры гады.

— У такім разе, Георгій Васільевіч, якія захады здольныя падштурхнуць развіццё беларускай эканомікі, зменшыць наступствы сусветнага крызісу? — Я б падзяліў гэце пытанне на тры катэгорыі па часе. Па-першае, гэта аперацыйныя захады — план лібералізацыі, які рэалізуе ўрад. У гэтым напрамку адначасна неабходна змяняць падатковыя чыжар, скарачаць адміністрацыйныя бар'еры, разнявольваць прадпрыемальніцкую ініцыятыву.

Па-другое, сярэднэтэрміновыя захады, сярэд якіх я б прыгадаў падтрымку валаўтваральных прадпрыемстваў. З гэтага пункту гледжання зусім правільная пазіцыя Прэзідэнта і Урада па выхадзе на дзяржаўную закупкі на рынках нашых асноўных партнёраў. Напрыклад, у Расіі ідзе 47% нашага экспарту, і там якраз у рамках антыкрызіснай праграмы калі 300 мільярадаў рублёў выдзелена на падтрымку расійскіх тавараўтворцаў за кошт льготных дзяржаўных кредитных рэсурсаў. На самай доволі удала спроба атрымаць роўныя правы з расійскімі прадпрыемствамі па выхадзе да гэтых гіганцкіх рэсурсаў з'яўляецца цалкам правільнай.

Што ж датычыцца доўгатэрміновай перспектывы — гаворка ідзе пра 3-5 гадоў, — гэта змена ўласніка на прадпрыемствах. Аднак замена ўласніка — не самамэта прыватызавання, у прыватнасці, той жа МАЗ. Не сакрэт, што

нашы валаўтваральныя прадпрыемствы, які правіла, атрымлівалі вельмі істотную дапамогу з дзяржаўнага бюджэту, і гэта з'яўлялася істотнай на яго нагрукі. Пры меншэ ўласніка ў аснову аснову трэба ставіць павышэнне эфектыўнасці, гэта значыць, вытворчасць павінна быць рэнтабельнай і высці ад пастаянных дзяржаўных датацый з боку бюджэту.

І тут узнікае яшчэ адна праблема — пошук новага эфектыўнага ўласніка, пажадана тагока, які валодае не толькі свабоднымі фінансавымі рэсурсамі, але і сучаснай тэхналогіяй, і рынкамі збыту. Прама скажам, ва ўмовах сусветнага фінансавога крызісу гэта няпростая задача. А ўлічваючы, што перад Урадам стаіць задача і па змене ўласніка такіх гігантаў, як ВА «Мінскі матарны завод», «Белатаўна», «БелАЗ», «Гомсельмаш», МАЗ «Інтэраўт» і інш., — шукаць інвестара для буйных прадпрыемстваў на беларускім рынку, у беларускім асяроддзі — гэта ілюзія, такіх грошаў у беларускіх прадпрыемальнікаў няма.

Таму значна, што кажаць пра якісці адны рэцэпт захадаў — самы правільны — не выпадзе. Але ў той жа час можна даць адзін універсальны савет менеджэнтам, сярэднім звяну ўпраўленняга апарату міністэрстваў, якія фактычна кіруюць прадпрыемствамі, — жыць па сродках, не надта спадзяваюцца на кредитныя рэсурсы. Перагледзець свае інвестыцыйныя планы і сур'ёзна перагледзець структуру лагістыкі як вытворчых працэсаў унутры прадпрыемства, так і знешняму, з пункту гледжання аптымальных патокаў набывацы сыравінны, матэрыялаў. Да месца тут будзе ўзгадаць пра тое, што мы нядаўна завяршылі аўдыт аднаго прадпрыемства Белгепрама, якое знаходзіцца ў крытычным стане, і там ёсць фактычна ўказане канцэрна закупляць сыравіну ў вытворцаў — у прыватнасці, бавоўну ў Таджыкістане. Аднак у той жа час гэтую ж прадукцыю можна купіць са складаў у той жа Прыбалтыцы, дзе яна ляжыць, і там яна больш танная. Мяркую, што ўрэшце можна адзіць ад якісці дырэктывіных паказчыкаў нахонт куплі той жа сыравінны толькі ў вытворцаў, і усё ж такі ісці на мінімізацыю выдаткаў. І, натуральна, дыверсіфікаваць знешнія патакі. Трэба дакладна разумець, што хоць на саміце ў Лондане і вялі гаворку пра адмену абмежаванняў на ўнутраным рынку, — гэта ілюзія. У цяперашняй сітуацыі, дзе крызішчым з'яўляецца беспрацоўе, як бы палітыкі ні казалі пра адмену ўнутранага абмежавання, паўтарыцца, — гэта ілюзія. Нагадаю, што ў іспанцадзе мінулага года на саміце ў Нью-Ёрку гучалі практычна такія ж дэкларацыі, якія былі парушаныя. У прынцыпе, заўсёды першымым будзе электрат, а не выкананне якісці міжнародных абавязачельстваў. Гэта жыццё.

Георгій Васільевіч, не магу не запытаць, таму што гэты турбуе многіх чыгачоў, пра яшчэ адзін прагнoз з даследавання ад Bloomberg, згодна з якім амерыканскі долар у найбліжэйшых паўгода можа патанець у дачыненні да асноўных сусветных валют. Вашае меркаванне моцна адрозніваецца?

— На жаль, гэта так. Фактычна Злучаныя Штаты сёння друкуюць столькі долараў, колькі яны хочучы. І гэта з'яўляецца адной з крыніц пагашэння іх гіганцкага — 10 трыльёнаў долараў — дэфіцыту бюджэту. Укіданне ў эканоміку спачатку 640 мільярадаў паводле плана Полсана, пасля 760 мільярадаў, калі прыйшоў Абама, а зараз размова ідзе яшчэ пра 1 трыльён долараў, — усё гэта сведчыць пра тое, што грашовае маса нарастае і долар абсцэнчваецца. Мяркую, што ў найбліжэйшай будучыні, на квартал, долар захаве тэндэнцыю хістання ў плюс-мінус, але да канца года, калі будзе рэалізаваны план прэзідэнта Абама, хутчэй за усё, долар патанець. Калі весці гаворку аб развіцці сітуацыі праз тры-пяць гадоў, то будзе назірацца тэндэнцыя дэдаларызачы эканомікі. Ужо ідзе размова аб разніковым білетаж Міжнароднага валютнага фонду, аб рэгіянальных валютах, гэта значыць, у сярэднэтэрміновай перспектыве курс долара яшчэ больш упадзе і пераўтворацца больш у рэгіянальную валюту, яго каштоўнасць, натуральна, зменшыцца. Што датычыцца насельніцтва, то, які раней, універсальны спосаб зберажэння сваіх сродкаў — славыты кошык валют.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

ПРЭЗІДЭНТ ЗАПАТРАБАВАЎ ВЫКАНАННЯ УСІХ ПРАГНОЗНЫХ ПАКАЗЧЫКАЎ ПЯЦІГОДКІ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Падчас разгляду кадравых пытаній Прэзідэнт яшчэ раз падкрэсліў сваё жорсткае патрабаванне недуплічальнасці назначэння на пасады кіраўнікоў тых, хто не справіўся на сваіх месцах у мінулым.

«Папршу папярэдзіць губернатараў. Гэта прычынавая мя пазіцыя, і я ніколі ад яе не адступлю. Калі мы прадложым назначаць праваліўшыя справу кіраўнікоў на ніжэйшыя кіруючыя пасады, то ў нас ніколі не будзе ні парадку, ні жадання працаваць», — падкрэсліў Кіраўнік дзяржаўны.

Задача кантролю за няўільным выкананнем гэтага патрабавання ўскладзена на кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі.

Аляксандр Лукашэнка таксама дадаў, што кожны з прысутных кіраўнікоў мясцовай вертыкалі ўладаў будзе несці персанальную адказнасць за кадры, якія імі назначаны.

«Ужо не той час, каб жартавалі з кіраўнікамі тых ці іншых прадпрыемстваў. Калі кіраўнік не можа арганізаваць справу, калі ён «не цягне воз», няма чаго яго трымаць: ён не прадыць сёння тую прадукцыю, якую вырабляе, ды і вырабляць ён не зможа», — сказаў Кіраўнік дзяржаўны.

Прэзідэнт адзначыў, што ў сённяшняй крызіснай сітуацыі ад кіраўніка канкрэтнага прадпрыемства пастаховае развіццё эканомікі залежыць часам больш, чым ад Урада ці іншых службовых асобаў. Ён таксама дадаў, што ва ўмовах сусветнага фінансаво-эканамічнага крызісу не існае сур'ёзнага праблема і рабце на тых вытворчасцах, кіраўнікі якіх «круціцца, спрабуюць штосці зрабіць».

Звяртаючыся да кіраўнікоў мясцовых выканаўчых органаў, Кіраўнік дзяржаўны нагадаў, што асноўнай сферай іх адказнасці з'яўляецца сельская гаспадарка. Паводле слоў Прэзідэнта, сёння гэта галіна прадуце добра дзякуючы таму, што ў папярэдняй гады дзяржава зрабіла вельмі многае для таго, каб узняць узровень аграпрамысловай вытворчасці.

«Сельская гаспадарка сёння ўжо дае аднаў. Нават у гэтых няпростых умовах у нас сельгасвытворчасць дэманструе 5-7 працэнтную росту. Мы сёння ў асноўным разлічваем усю сельгаспрадукцыю. Па некаторых пазіцыях нават у Расію ў два разы павялічылі продажы», — сказаў Прэзідэнт.

У той жа час Аляксандр Лукашэнка выказаў занепакоенасць тым, што беларуская прадукцыя часам рэалізуецца па цене, ніжэйшай за сабекошт.

«Я задаў Ураду адно пытанне: а на якой цене вы прадаеце і якая рэнтабельнасць гэтай прадукцыі? Гэта пытанне нумар адзін. Нам не проста трэба збыць прадукцыю. Зараз прадумалі матывацыю да гэтага: нам трэба рынкі ўтрымаць, таму будзем гандляваць са стратамі. А дзе возьмемце потым абаротныя сродкі? Дзе ўзяць толькі грошы для аднаўлення вытворчасці?» — задаў разознае пытанне Кіраўнік дзяржаўны.

«Таму ўсё — першы квартал закончыўся, і з красавіка ніхто не мае права які-небудзь від прадукцыі прадаваць са стратамі, — жорстка папярэдзіў Прэзідэнт. — Гэта для нас пытанне нумар адзін. І не канкуруючы адзін з адным на рынках, на якія з'яўляецца сваю прадукцыю. Аб'ядноўвайцеся, прадавайце разам для таго, каб утрымаць прымальную цану на прадукцыю сельскай гаспадаркі».

Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што сённяшняй назначэнні — гэта толькі першы этап кадравых рашэнняў. «Літаральна праз тыдзень будзе адбыцца ўстаноўка на некаторых членаў Урада, некаторых кіраўнікоў рэспубліканскіх органаў улады і кіравання».

Пры гэтым ён звярнуў увагу, што гэта ні ў якім выпадку не «чыстка радыоў». «Гэта не звязана, як некаторыя думаюць, з хуткай адстаўкай урада. Той, хто сёння не можа працаваць, той сядзе, адміністрацыя Прэзідэнта, на іншых пасадах, той будзе працаваць».

«У нас няма абсалютна ніякай неабходнасці «зачышчаць» кадравую пчолю». Па-першае, пад гэты «нож» можа патрапіць вялікая колькасць прыстойных і добрых людзей, якія сёння добра працуюць. Масавая чыстка заўсёды да гэтага прыводзіць. Па-другое, у нас не так ужо шмат людзей, які ў гэтых умовах аспяхаюцца моцна працаваць», — сказаў беларускі лідар.

Кіраўнік дзяржаўны акцэнтаваў увагу на тым, што сёння вельмі адказны перыяд, калі трэба вельмі хутка ўваходзіць у сітуацыю.

«На раскату чыста практычна няма. Поўным ходам ідуць пасяўныя работы. Менш як два гады заставацца да заканчэння пяцігодкі. Рублёў, на якія мы намерцілі выйсці, вельмі высока, але мы абавязаны, нягледзячы ні на што, выйсці на гэты рублёў».

У кожным рэгіёне неабходна мець канкрэтную праграму дзеянняў і настойліва яе ўвасабляць у жыццё.

«Інашка шляху няма. Мы павінны дакладна гэта разумець і рэалізоўваць праз кіраўніцкія рашэнні», — сказаў Кіраўнік дзяржаўны, звяртаючыся да новых кіраўнікоў. — Вам трэба будзе ствараць на месцах усё неабходныя ўмовы для ўстойлівага развіцця эканомікі, сацыяльнай сферы, гібка падыходзіць да вырашэння праблемных сітуацыяў, праявіць чупасць, увагу да просьбаў і зваротаў людзей».

Прэзідэнт падкрэсліў, што сёння вельмі важна навучыцца грамадзян дзейнічаць у больш складаных умовах, уключаючы новыя эканамічныя рычагі рэгіянальнага развіцця. Рэалізаваць гэта можна праз больш актыўнае прыцягненне інвестыцый, грамадзяне ўкраенне інавацыйных тэхналогій. «Нішчыць у нас сёння дастаткова, выбірайце лепшыя і падтрымлівайце».

Эканомія і беражлівасць павінны стаць неад'емнай рысай мыслення кіраўніка любога рангу.

«Мы паставілі перад сабой задачу ў 2012 годзе вырабіць не менш як чворць аб'ёму вытворчасці электрычнай і цеплавой энергіі за ўсё выкарыстання мясцовых відаў паліва і альтэрнатыўных крыніц энергіі. І гэта ваша надзвычайная

задача, якую неабходна вырашаць на месцах», — сказаў Аляксандр Лукашэнка, адзначыўшы, што ў той жа час выкананне задання ў цэлым па рэспубліцы складае пакуль толькі палову ад запланаванага.

У прамысловасці на першы план павінны выходзіць якасць і эфектыўнасць, а таксама максімальнае скарачэнне затрат. «Зараз вельмі жорстка канкуруюць барацьба, попыт знізіўся, людзі пачынаюць выбіраць, на што патраціць грошы, якіх у іх няма. Таму калі вы і вырабіце якую-небудзь старую прадукцыю, не паспелі мадэрнізавацца, яна павінна быць выключнай якасці», — сказаў Кіраўнік дзяржаўны.

Прэзідэнт у чарговы раз падкрэсліў, што сур'ёзныя задачы стаяць перад аграпрамысловым комплексам. «Гэты год павінен быць апошнім, калі я на сваім узроўні буду вас прасіць, прымушаць, патрабаваць ад вас заарэаць усё свабоднае плошчы, прывесці ў парадок севазароты, і ўвогуле наведці поўны парадок на зямлі. Гэта апошні год нашых размоў ў ўагаворы».

«Я ўжо не раз гаварыў, што галоўнае ў рэалізацыі праграм адраджэння вясці і развіцця рэгіянаў, малых і сярэдніх гарадскіх пасяленых — не знешні локс, а высокаэфектыўная вытворчасць, укаренне найноўшых тэхналогій, самаакупнасць і самае галоўнае — самафінансаванне», — сказаў Кіраўнік дзяржаўны.

Ён выказаў сур'ёзную насяржованасць тым фактам, што ў асобных абласцях марудна асвойваюцца інвестыцыі ў малых гарадах і пасяленні, што пагража зрывама выканання маштабнай дзяржаўнай праграмы. Запалоначасна выклікае таксама зніжэнне ў гэтым годзе аб'ёмаў вытворчасці прамысловай прадукцыі спажывецкіх тавараў ў шэрагу малых гарадоў, пагаршэнне казачка ўзроўню беспрацоўя і нізкія тэмпы стварэння новых працоўных месцаў. «Але там, дзе думаюць над гэтымі праблемамі, ёсць і станоўчыя вынікі. І ў лідарах тут Гомельская і Магілёўская воласці».

Функцыянаванне малых і сярэдніх прадпрыемстваў, размешчаных у невялікіх населеных пунктах, у значнай меры вызначае і сацыяльнае аблічча ўсяго рэгіёна. «Таму маё патрабаванне да вас, кіраўнікі «вертыкалі», — вывесці ўсе праблемныя прадпрыемствы на стабільную работу, без стратаў», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — Пад'ём эканомікі вясці і малых гарадоў, будаўніцтва жылля, работа жыллёва-камунальнай гаспадаркі, добраўпарадкаванне тэрыторый павінны стаць вашымі прыярытэтамі на бліжэйшых гадах».

У той жа час Прэзідэнт падкрэсліў, што неабходна забяспечыць дастойнае сацыяльнае стандарты як для жыхароў горада, так і жыхароў вёскі.

Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што ў год 65-годдзя вызвалення Беларусі ад фашызму асабліва ўважліва неабходна звярнуцца на ўмовы жыцця ветэранам, на тое, што яшчэ можна для іх зрабіць.

Улічваючы, што сёлетні год аб'яўлены годам роднай зямлі, Прэз-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

У суботу дажджы, а ў нядзелю ўначы замаразкі

Заўтра моцныя атмасферныя фронты прынесуць на тэрыторыю Беларусі халоднае паўночнае паветра, паведамляе рэдакцыя начальнік аддзела Рэспубліканскага гідраметцэнтра Людміла ПАРАШЧУК.

Сёння захаваецца сухое надвор'е, калі тэмпература ўдзень складе 13—18, па Браскай вобласці — да 20 градусаў, а па поначы Віцебскай і Магілёўскай абласцей — толькі 8—12 цяпла. У суботу месцамі па рэспубліцы, а ў Браскай і Гомельскай абласцях на ўсёй тэрыторыі чакаюць дажджы, ўначы ў паўночных раёнах краіны магчымы мокры сніг. Уначы 17 красавіка 2—8 градусаў, у Віцебскай вобласці — каля нуля, удзень — 5—12, па поўдні да 15 цяпла. У нядзелю атмасферны ціск істотна павялічыцца і ападкаў ужо не будзе. Тэмпература ўначы да 0—мінус 5 градусаў, месцамі па поначы да 8 марозу, удзень 4—11 цяпла. Увесь паслявільгодны тыдзень будзе знаходзіцца пад уплывам халодных антыцыкліонаў. Даждоў не падрабачыцца. Тэмпература паветра ўначы ад 0 да мінус 6 градусаў, месцамі — да 8 марозу, удзень 4—10 цяпла, на паўднёвым захадзе да 13—15 градусаў. Бліжэй да выхадных на наступным тыдні крыў пацпапце.

Сяргеі КУРКАЧ.

Абзац

■ Небывальным попытам карыстаецца сёлета бірозавы сок у жыхароў Віцебскай вобласці. Пачынаючы з 6 красавіка, абласное лесагаспадарчае аб'яднанне рэалізавала насельніцтву 33 тоны наліва на суму каля В71 млн. Летась за увесь сезон ледзь дацягнулі да 8 тон. Практычна кожны пакупнік купляе адразу не менш за 50 л соку, а ёсць і такія, хто бярэ па 200-300 л. Асаблівым попытам бірозавы карыстаецца ў гараджанам.

■ Паводка ў Беларусі бліжэйша да завяршэння. Працягваецца толькі невялікі рост узроўня вады на Дняпры, асобных участках Заходняй Дзвіны, Бярэзіны і Сожа. Інтэнсіўнасць — ад 2 да 10 см за суткі.

■ Пазашлобных дзядей у Мінску становіцца ўсё менш, паведамліў БЕЛТА ў глаўным стыстычным упраўленні Мінска. Летась пераважна большасць немаўлят — 86,4% — нарадзіліся ў зарэгістраваным шлюбe. Напрыклад, у 2000 годзе пазашлобных дзядей было 16,6%, штогод іх колькасць зніжалася.

■ Супрацоўнікі МНС выратавалі чалавека, які тануў, у падтопленым гарадку. Травастрыт мясцовага ляснозавода, 1978 г.н., паспрабавань перайці на затопленым мосце цераз раку Гараджанку, якая выйшла з берагоў. Аднак чалавек сарваўся, яго панесла цячэнне. На ішчасце, поблізу было выратавальнікі, якія аперацыйна прыйшлі на дапамогу.

■ Штодзень у Беларусі выпрадаецца да 4 адзінак транспартных сродкаў, а адшукваецца — 2. Пра гэта расказаў на ўчарашняй прэсканферэнцыі ў Мінску начальнік аддзела глаўнога ўпраўлення крымінальнага вышукі крымінальнай міліцыі МУС Віктар Юзэфовіч.

■ Пракуратурай Быхаўскага раёна выяўлены факт незаконнага прыцягнення вартуаўніка СВК «Навабыхаўскі» да матэрыяльнай адказнасці ў суме В717 тыс. для кампенсацыі ўроні, што прычынены крадзяжом трох свіней. Жывёліны былі скараджены з фермы невядомай асобай. Па пратэсце пракурора рашэнне праўлення СВК адмененае, вартуаўніку вернута незаконна ўтрыманная сума.

■ У Растове-на-Доне аўтамабіль «Масквін» збіў пасажыраў на аўтобусным прыпынку. Аўто ўрэзалася ў людзей, што выходзілі з аўтобуса. Пацярпелі 13 чалавек, з іх 6 дзядей. Трое дзядей — у рэанімацыі.

Поўны абзац

■ Жыхар Кеніі ўкусіў пітона, які напаву на яго. Кеніец працаваў на сваёй ферме і наступіў «на нешта мяккае». Раптоўна яго ногі апліюць цела гіганцкага пітона. Затым змяя перабралася і ў верхнюю частку цяла. Барацьба працягвалася некалькі гадзін. Пітон зацігнуў сваю ахвяру на дрэва, каб там завяршыць паліванне. Чалавек нічога не заставалася, як куца змяю. Як толькі пітон крхну аслабіў хватуку, кеніец удаўся выцягнуць мабільнік і пазваніць у службу выратавання. Паліцыяны прывязалі да хваста пітона вяроўку і сцягнулі абодвух на зямлю. Пітона змясілі ў тры мяхі і павезлі ў змяіны запаведнік, але ён збег па дарозе.

■ У Камсамольскай Палтаўскай вобласці невядомыя адарвалі галаву помніку інспектору ДАІ, які быў усталяваны днямі ў цэнтры горада. На фотаруцы скульптуры было напісана «ДАІ», на ордэне — «Дацюк — бярэ». Міліцыя шукае вандалаў.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

Вызначыліся паўфіналісты

У Лізе чэмпіёнаў УЕФА вызначыліся апошнія паўфіналісты. «Барселона», за якую выступае Аляксандр Глеб, аказалася адзіным неанглійскім клубам у гэтым кварцеце. 15 красавіка ў чворцёфінальных матчах у адказ «Манчэстэр Юнайтэд» выйграў у Партугаліі ў «Порту» — 1:0 (мяч забіў на 6-й хвіліне Крышціану Ранауду), а «Арсенал» узду дамо вярх над іспанскім «Вільярэалам» — 3:0. Днём раней «Барселона» згуляла ў Мюнхене з «Баварыямі» ўнічыю 1:1 (Аляксандр Глеб выйшаў на поле на 78-й хвіліне), але прайшла далей дзякуючы буйной хатняй перамоце (4:0). «Чалсі» выйграў у «Ліверпуля» з агільным лікам 7:5 (3:1 — у гасцях, 4:4 — дома). У паўфінале «Барселона» сустрэнецца з «Чэлсі», а «Манчэстэр Юнайтэд» — з «Арсеналам». Матчы пройдуць 28/29 красавіка і 5/6 мая.

зідэнт запатрабаваў паўсюдна наведці парадак.

Узгаднюючы назначэнне кіраўнікоў мясцовых выканаўчых органаў улады,

ЧАС ВYZНАЧАЦЦА З ВЫБАРМ ПРАФЕСІІ...

Цэнтралізаванае тэсціраванне-2009

4 мая ў Беларусі распачнецца рэгістрацыя для ўдзелу ў цэнтралізаваным тэсціраванні, якое пройдзе з 15 чэрвеня па 1 ліпеня. Рэгістрацыя будзе весціся ў тым ліку і па суботах 16, 23 і 30 мая, а таксама ў нядзелю 31 мая з 8 гадзін раніцы да 20 гадзін. Такім чынам, у абітурыентаў застаецца зусім няшмат часу, каб канчаткова вызначыцца з выбарам будучай прафесіі. Сразумна, што маючы на руках пэўны набор сертыфікатаў, каранным чынам змяніць абраны прафесійны напрамак аму наўрад ці атрымаецца, і «фізіку» ўжо немагчыма будзе перакваліфікаваць у «лірыка» ці наадварот. Хоць, напэўна, «запасны аэрадром» будзе ў многіх. Інакш у прыемных камісіі не існавала б праблемы апошняга дня падачы дакументаў...

Варта нагадаць, што працэс рэгістрацыі і тэсціравання можна на адной з дзяржаўных моў. У тым выпадку, калі абітурыент зарэгіструецца для праходжання ЦТ больш чым па трых прадметах, ён будзе дапушчаны да здачы тэсціравання толькі па першых трых дэсцыплінах, якія стаяць у графіку правядзення тэсціравання. Можна не сумнявацца, што арганізатары ЦТ даўно навучыліся вылічваць такіх кітэруню, таму лепш і не спрабаваць працяваць іх на пільнасць. Рэгістрацыя для ўдзелу ў тэсціраванні адначасова і па рускай, і па беларускай мове таксама забараняецца.

Хачу звярнуць увагу, што пляцовак, на базе якіх будзе праходзіць цэнтралізаванае тэсціраванне, асабліва ў сталіцы, значна на больш, чым пункту рэгістрацыі. Гэта робіцца для зручнасці абітурыентаў, якім не прыйдзецца самастойна шукаць пасадканае месца: за іх гэта зробіць у пункце рэгістрацыі і яно будзе пазначана ў пропуску на ЦТ, — паведаміў у гутарцы з журналістам «Звязды» дырэктар Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў Мікалай ФЯСЬКОЎ. — Да таго ж так нам значна прасцей

размяркоўваць удзельнікаў тэсціравання па навучных устаноўках. А маладзям людзям, якія плануюць паступаць у сталічныя навуковыя ўстановы, зусім неабавязкова ехаць здаваць цэнтралізаванае тэсціраванне ў Мінск. Месца праходжання тэсціравання ніяк не звязана з будучым выбарам навуковай установы: сертыфікаты ўсе атрымліваюць аднолькава, без улічэння месца праходжання тэсціравання. З мэтай рэагавання на выкарыстання аўдыторнага фонду я рэкамендую абітурыентам рэгістравацца на ўсе дэсцыпліны ў адным пункце рэгістрацыі — бліжэй да іх месца рэгістрацыі ці да месца пераходнай вучобы.

Пры рэгістрацыі на ЦТ абітурыент падае заяву вызначанага ўзору, запойную на беларускай ці рускай мове (на выбар), выбірае мову, на якой ён будзе здаваць будучыя тэсты, дакумент аб унясенні платы за прыём і афармленне дакументаў для ўдзелу ў ЦТ, і паказвае пашпарт, пасведчанне на права жыхарства ў Рэспубліцы Беларусь або пасведчанне бежанца.

Напярэдадні тэсціравання абітурыентам лепш не губляць свае дакументы, — папярэджаў Мікалай Фяскоў. — У выпадку

Фота Анастасія КІШЧУКА

праносіць, а таксама выкарыстоўваць у аўдыторных, дзе правадзіцца цэнтралізаванае тэсціраванне, любячы прадметы, акрамя дакумента, які сведчыць іх асобу, пропуску і рукі (зеленай ці каліграфнай) з чарніламі чорнага колеру; фальсіфікаваць дадзеныя ў вобласці рэгістрацыі бланка адказы; мяняцца месцамі, выкарыстоўваць дапамогу іншых асоб для выканання тэставых заданняў. Пры выкананні тэстаў па хіміі і фізіцы дапускаецца выкарыстанне калькулятара, які не з'яўляецца сродкам захоўвання, прыёму і перадачы інфармацыі.

— У выпадку парушэння гэтых патрабаванняў абітурыент будзе адхілены ад удзелу ў ЦТ і выданыя з аўдыторыі, — дадаў Мікалай Фяскоў. — І мы не будзем разбірацца, карыстаўся ён сваім мабільным тэлефонам ці проста трымаў яго ў кішані. Да таго ж паставіў прадуплджэння выдача сертыфікатаў аб праходжанні ЦТ, незалежна ад атрыманых абітурыентам балаў. Але Міністэрствам адукацыі можа быць вызначаны мінімальны парог, які дазволіць абітурыентам удзельнічаць у конкурсе на атрыманне вышэйшай ці сярэдняй спецыяльнай адукацыі. Па нашым меркаванні, да здачы цэнтралізаванага тэсціравання і правяркі ўсіх работ нельга вызначаць нейкую мяжу, каб не паўтарылася мінулагодняя сітуацыя, калі давялося па ходу змяняць «правілы гульні» і зніжаць мінімальную планку.

Як вядома, летась паставоў Савета Міністраў быў унесены так званы рэгістрацыйны ўнёсак за прыём і афармленне дакументаў для ўдзелу абітурыентаў у цэнтралізаваным тэсціраванні. Сума платы за прыём і афармленне дакументаў складае 10 тысяч рублёў за кожны прадмет. Разам з тым пэўныя катэгорыі абітурыентаў вызваляюцца ад аплаты, сярод іх:

— дзеці-сіроты, дзеці, якія засталіся без апекі бацькоў, асобы з кола дзяцей-сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў, дзеці-інваліды ва ўзросце да 18 гадоў, асобы з анкалагічнымі захворваннямі і хворыя на туберкулёз;

— інваліды I і II груп, акрамя асобаў, інвалідзіраваных наступіла ў выніку супрацьпраўных дзеянняў, па прычыне алкагольнага, наркатычнага, таксічнага ап'янення ці членашкодніцтва;

— дзеці з сем'яў вайскоўцаў або з сем'яў рабочых і служачых, якія займалі штатныя пасады ў вайсковых частках у складзе саветцёў вайскаў, асобаў начальнікаў кага і радавога складу органаў унутраных спраў, якія загінулі (памерлі) ці сталі інвалідамі пры выкананні вайскага ці службовага абавязку (службовых абавязкаў) у Афганістане ці ў іншых дзяржавах, дзе яны ўвайшлі ў склад тэставых камісій, а таксама памерлі ў выніку раненняў, кантузіі, калецтва ці захворванняў, атрыманых у перыяд баявых дзеянняў;

— дзеці з сем'яў вайскоўцаў,

асобаў начальнікаў і радавога складу, органаў унутраных спраў, органаў і падраздзяленняў на надзвычайных сітуацыях, органаў фінансавых расследаванняў, Камітэта дзяржаўнага кантролю, якія загінулі ці сталі інвалідамі пры выкананні абавязкаў вайскай службы (службовых абавязкаў), а таксама памерлі ці сталі інвалідамі ў перыяд вайскай службы ў выніку ранення, кантузіі, калецтва ці захворвання, непасрэдна звязаных са спецыфікай нясення вайскай службы (службы).

— дзеці з сем'яў, у якіх выхоўваюцца тры і больш няпоўнагарадковых дзяцей.

Абітурыенты, якія маюць права на вызваленне ад платы за прыём і афармленне дакументаў для ўдзелу ў ЦТ, павінны будучы дакументальна пацвердзіць сваё права на льготу: гэта можа быць пасведчанне інваліда, выписка з медыцынскіх дакументаў, даведка аб месцы жыхарства і складзе сям'і, дакументы, якія пацвярджаюць наяўнасць статусу ў дзяцей-сірот, дзяцей, якія засталіся без бацькоўскай апекі, пасведчанне аб праве на льготы асобаў з сем'яў вайскоўцаў, работнікаў органаў МУС і г.д., якія загінулі ці сталі інвалідамі пры выкананні вайскай і службовых абавязкаў.

Унясенне платы за прыём і афармленне дакументаў для ўдзелу абітурыентаў у цэнтралізаваным тэсціраванні будзе ажыццяўляцца праз ААТ «АБЕ Яўрасубан».

У мінімум годзе з пэўнымі праблемамі сутыкнуліся абітурыенты, якія да канца не разабраліся, на які рахунак трэба пералічваць грошы за афармленне дакументаў на ЦТ. Плата павінна пералічвацца на рахунак той навучнай установы, на базе якой абітурыент будзе праходзіць тэсціраванне. Яшчэ раз нагадаем, што пункту рэгістрацыі менш, чым пункту правядзення ЦТ. І хоць ва ўсіх падобных сітуацыях інтарэсы абітурыентаў не пацярпелі, тым не менш трэба быць больш уважлівымі... Інфармацыя аб банках іх рэквізітах і нумарах бігучых рахункаў па пазабоджотных сродках навучных устаноў, вызначаных пунктамі правядзення ЦТ, можна даведацца ва ўсіх філіялах «Беларусбанка», у пунктах рэгістрацыі і на сайтах устаноў адукацыі. Дарэчы, грашовыя сродкі, унесеныя абітурыентам за прыём і афармленне дакументаў для ўдзелу ў цэнтралізаваным тэсціраванні, вяртаюцца не падлягаючы. Гэта значыць, што нават калі ў абітурыента змяняцца планы і ён па нейкай прычыне прапусціць цэнтралізаваны тэст-экзамен, унесеныя грошы яму вяртацца не будуць.

І яшчэ адзін важны момант, на які Мікалай Фяскоў папрасіў звярнуць увагу абітурыентаў: не варта блытаць рэгістрацыю для праходжання прафесійна-псіхалагічнай гутаркі з рэгістрацыяй на ЦТ. На жаль, але летась такія выпадкі былі, і некаторыя маладыя людзі спахаліліся, калі рэгістрацыя была ўжо завершана. Складаецца ўражанне, што яны занадта дзіліся ў інфармацыйным вакууме, хоць я ім гэта удаецца — застаецца толькі здзіўляцца...

Надзея **НИКАЛАЕВА**.

Пункты рэгістрацыі для ўдзелу ў ЦТ 2009 г.

Пункты рэгістрацыі працуюць з 4 мая па 1 чэрвеня (уключаючы суботнія дні 16, 23, 30 мая і нядзелю 31 мая) з 8.00 да 20.00.

г. МІНСК				
№ п/п	Пункт тэставання	Адрас пункта рэгістрацыі	Вучэбны прадмет	Web-сайт, тэлефон
1	Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт	220013, г. Мінск, вул. Я. Коласа, 12, корпус 8	руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, біялогія, англійская мова	www.bntu.by т.: 292 38 42, 237 39 25
2	Вышэйшы дзяржаўны каледж сувязі		руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі	www.vks.belpak.by т.: 217 56 06, 217 56 19
3	Ваенная акадэмія Рэспублікі Беларусь		руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, фізіка, англійская мова	т. 287 49 22
4	Мінскі дзяржаўны гандлёвы каледж		руская мова, беларуская мова, матэматыка, грамадазнаўства, англійская мова, біялогія	www.mgkt.by т. 285 79 18
5	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт	220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 4	руская мова, беларуская мова, матэматыка, грамадазнаўства, фізіка, англійская мова	www.bsu.by т. 209 54 06
6	Філіял «Індустрыяльна-педагагічны каледж» Установы адукацыі «Рэспубліканскі інстытут прафесійнай адукацыі»		руская мова, беларуская мова, матэматыка, геаграфія, біялогія, хімія	www.ipk.rifo.unibel.by т. 255 27 14
7	Міжнародны інстытут працоўных і сацыяльных адносін	220013, г. Мінск, вул. П. Броўкі, 4, корпус 2	руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, англійская мова, гісторыя Беларусі	www.mitso.by т.: 278 03 59, 278 93 97
8	Інстытут парламентарызму і прадпрыемальніцтва		руская мова, беларуская мова, матэматыка, гісторыя Беларусі, грамадазнаўства, англійская мова	www.ipp.by т. 209 54 06
9	Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт	220070, г. Мінск, Партызанскі пр., 26, корпус 3	руская мова, беларуская мова, матэматыка, гісторыя Беларусі, грамадазнаўства, англійская мова	www.bseu.by т.: 209 78 11, 209 88 90, 290 78 15
10	Мінскі інстытут кіравання		руская мова, беларуская мова, матэматыка, гісторыя Беларусі, грамадазнаўства, біялогія	www.miu.by т. 287 47 47
11	Мінскі дзяржаўны аўтамеханічны каледж	220023, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 99, корпус 2	руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, англійская мова, хімія	www.mgkag.rifo.unibel.by т. 242 73 40
12	Інстытут прадпрыемальніцкай дзейнасці		руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, біялогія, англійская мова	www.uoipd.org т. 298 09 60
13	Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт	220023, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 99, корпус 2	руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, біялогія, англійская мова	www.batu.edu.by т.: 278 05 92, 267 72 68
14	Мінскі дзяржаўны політэхнічны каледж		руская мова, беларуская мова, матэматыка, гісторыя Беларусі, грамадазнаўства, матэматыка, гісторыя Беларусі, біялогія, хімія	www.mgpk.unibel.by т.: 292 32 41, 292 13 42
15	Інстытут сучасных ведаў імя А.М. Шыркова	220013, г. Мінск, вул. П. Броўкі, 4, корпус 2	руская мова, беларуская мова, матэматыка, гісторыя Беларусі, біялогія, хімія	www.isz.minsk.by т.: 285 72 84, 267 89 58
16	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі		руская мова, беларуская мова, матэматыка, гісторыя Беларусі, фізіка, англійская мова	www.abitur.bsuir.by т. 293 86 49
17	Мінскі дзяржаўны вышэйшы радыётэхнічны каледж	220050, г. Мінск, вул. Савецкая, 18	руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, грамадазнаўства, хімія	www.mgvrk.by т. 296 69 54
18	Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут		руская мова, беларуская мова, матэматыка, гісторыя Беларусі, біялогія, англійская мова	www.alpeev.com т. 223 49 62
19	Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка	220034, г. Мінск, вул. Захаравы, 21	руская мова, беларуская мова, матэматыка, біялогія, нямецкая мова, хімія	www.bspu.unibel.by т.: 200 94 17, 200 92 04
20	БІП — Інстытут правазнаўства		руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, грамадазнаўства, англійская мова	www.bip-ip.info т.: 211 03 31, 211 01 58
21	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры	220050, г. Мінск, вул. Савецкая, 18	руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, біялогія, нямецкая мова	www.sportedu.by т. 250 30 84
22	Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт		руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, англійская мова, французская мова, іспанская мова, хімія	www.bstu.unibel.by т. 227 63 75
23	Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт	220034, г. Мінск, вул. Захаравы, 21	руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, грамадазнаўства, англійская мова	www.mslu.by т. 284 78 03
24	Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь		руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, грамадазнаўства, біялогія	www.academy.mia.by т. 289 23 40
25	Прыватны інстытут кіравання і прадпрыемальніцтва	220116, г. Мінск, пр. Дзяржаўнага, 83, корпус 1	руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, біялогія, хімія	www.imb.by т. 263 79 83
26	Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт		руская мова, беларуская мова, матэматыка, фізіка, біялогія, хімія	www.pk.bsmu.by т. 272 55 98
27	Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь	220116, г. Мінск, пр. Дзяржаўнага, 83, корпус 1	руская мова, беларуская мова, суветная гісторыя, матэматыка, фізіка, англійская мова	www.pacademy.edu.by т.: 226 37 41, 226 37 44
28	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў		руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, грамадазнаўства, англійская мова	www.buk.by т. 222 83 51
29	Міжнародны дзяржаўны экалагічны ўніверсітэт імя А.Д. Сахарова	220009, г. Мінск, вул. Даўгабродская, 23	руская мова, беларуская мова, фізіка, матэматыка, біялогія, хімія	www.iseu.by т. 230 73 72
30	Мінскі дзяржаўны вышэйшы авіяцыйны каледж		руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, фізіка, англійская мова	mgvak.by т. 345 32 81
31	Камандна-інжынерны інстытут Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь	220009, г. Мінск, вул. Даўгабродская, 23	руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, грамадазнаўства, фізіка	www.kii.gov.by т. 340 35 58
32	Жаночы інстытут «Энвіла»		руская мова, беларуская мова, гісторыя Беларусі, матэматыка, біялогія, англійская мова	www.envila.by т. 298 13 34

№ п/п	Пункт тэставання	Адрас пункта рэгістрацыі	Web-сайт, тэлефон
БРЭСЦКАЯ ВОБЛАСЦЬ			
1	Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт	224017, г. Брэст, вул. Маскоўская, 267, корпус 2	www.bstu.by т.: 8(0162) 42 04 92, 42 70 11
2	Брэсцкі дзяржаўны політэхнічны каледж	224016, г. Брэст, бульвар Касманаўтаў, 21, к. 404	bspc.brest.by т.: 8(0162) 23 04 80
3	Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна	224016, г. Брэст, бульвар Касманаўтаў, 21, к. 404	www.brsu.brest.by т.: 8(0162) 21 13 65, 23 04 17
4	Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт	225404, г. Баранавічы, вул. Вайкова, 21, БарДУ, корпус 2, ауд. 1	www.barsu.by т.: 8(0163) 48 78 72
5	Баранавіцкі тэхналагічны каледж Белкапааюза	225710, г. Пінск, вул. Кірава, 24, к. 217, 218	www.barsu.by т.: 8(0163) 41 25 27, 41 25 25
6	Палескі дзяржаўны ўніверсітэт	225710, г. Пінск, вул. Кірава, 24, к. 217, 218	www.psnbrb.by т.: 8(0165) 31 21 24, 31 21 25
7	Пінскі дзяржаўны індустрыяльна-педагагічны каледж	225710, г. Пінск, вул. Іркуцка-Пінскай дзвізіі, 27, к. 103	www.pgipk.by т.: 8(0165) 35 94 34

ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ			
1	Віцебскі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт	210035, г. Віцебск, Маскоўскі пр., 72, каб. 212	www.vstu.vitebsk.by т.: 8(0212) 47 72 34
2	Віцебскі дзяржаўны ордэна Дружбы народаў медыцынскі ўніверсітэт	210023, г. Віцебск, пр. Фрунзэ, 27а, каб. 241	www.vgmu.vitebsk.by т.: 8(0212) 37 09 37
3	Віцебскі дзяржаўны тэхнічны каледж	210033, г. Віцебск, вул. Лазо, 113а, ауд. 202	www.vgtk.vitebsk.by т.: 8(0212) 24 14 18
4	Віцебская ордэна «Знак Пашаны» дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны	210026, г. Віцебск, вул. Даватара, 3-б, ауд. 16	www.vsvam.com 8(0212) 37 23 22
5	Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машарава	210038, г. Віцебск, Маскоўскі пр., 33, ауд. 119	www.vsu.by т.: 8(0212) 47 91 82
6	Аршанскі дзяржаўны механіка-эканамічны каледж	211382, г. Орша, вул. Савецкая, 81, к. 2	www.osmec.narod.ru 8(0216) 23 36 20
7	Палацкі дзяржаўны ўніверсітэт	211440, г. Наваполацк, вул. Бялізна, 29	www.psu.by т.: 8(0214) 53 05 35, 53 21 61
8	Наваполацкі дзяржаўны політэхнічны тэхнікум	211440, г. Наваполацк, вул. Катарова, 22	www.ngpt2004.narod.ru т.: 8(0214) 53 05 78

ГОМЕЛЬСКАЯ ВОБЛАСЦЬ			
1	Гомельскі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт імя П.О. Сухого	246746, г. Гомель, пр. Кастрычніка, 48	www.rct.gomel.by т.: 8(0232) 47 64 67
2	Гомельскі дзяржаўны машынабудавальны каледж	246027, г. Гомель, вул. АБ'язная, 2	www.uoogmt.org т.: 8(0232) 45 88 28
3	Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны	246019, г. Гомель, вул. Савецкая, 102	www.gsu.by т.: 8(0232) 60 73 38
4	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт транспарту	246653, г. Гомель, вул. Кірава, 34, к. 106	www.belsu.by т.: 8(0232) 77 50 44, 95 28 02
5	Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П. Шамякіна	247760, г. Мазыр, вул. Студэнцкая, 28, корпус 1, ауд. 132	www.mgpu.gomel.by т.: 8(0232) 2 43 17, 2 43 27
6	Гомельскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт	246000, г. Гомель, вул. Ланге, 5, к. 111	www.meduniv.gomel.by т.: 8(0232) 74 71 26
7	Гомельскі інжынерны інстытут Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь	246023, г. Гомель, Рымніцкая шаха, 35а	www.gii.gomel.by т.: 8(0232) 46 13 13
8	Мазырскі дзяржаўны політэхнічны каледж	247760, г. Мазыр, вул. Катлаўца, 23	www.mgpt.gomel.by т.: 8(02351) 5 39 27
9	Светлагорскі дзяржаўны індустрыяльны каледж	247434, г. Светлагорск, вул. Шасэйная, 10	www.sgit.gomel.by т.: 8(02342) 4 73 73, 2 07 47, 2 08 83, 2 42 10
10	Беларускі гандлёва-эканамічны ўніверсітэт спажывацкай кааперацыі	246029, г. Гомель, пр. Кастрычніка, 50, к. 1—4	www.bteu.by т.: 8(0232) 48 16 01, 48 14 22

ГРОДЗЕНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ			
1	Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы	230023, г. Гродна, вул. Кастрычніцкая, 5	www.grsu.by т.: 8(0152) 73 03 14, 77 08 01
2	Г		

ДА СПАЖЫЎЦА З ЛЮБОЎЮ

Сталічныя спажыўцы даўно давяраюць прадукцыі камунальнага ўнітарнага прадпрыемства «Мінскхлебпрам», якое з году ў год радуе нас багатым асартымантам і высокай якасцю выпечкі.

Да светлага свята Уваскрэсення Хрыстова прадпрыемства заўсёды рыхтуецца асабліва: сваім спажыўцам яно прапануе амаль 80 відаў тэматычнай прадукцыі — на любы густ і кашалёк. Велікодныя кулічы і кексы (якія, ў адпаведнасці з класічнай рэцэптурай, вырабляюцца толькі з натуральных кампанентаў) паступаюць у продаж у розных «вагавых катэгорыях» (ад 200 да 800 грамаў), з разнастайнымі варыянтамі аздаблення і упакоўкі.

Мы імкнемся задаволіць патрэбы ўсіх сваіх спажыўцоў, — тлумачыць галоўны тэхналаг прадпрыемства Ніна Канстанцінаўна ЛУШЧЫК, — таму асартымант робім максімальна разнастайным. Пры гэтым галоўны націск усё ж такі робім на класічных рэцэптах (такіх, як куліч «Пасхальны»). Яны заўсёды карыстаюцца попытам. Кекс «Праздничны», напрыклад, выпякаецца ўжо гадоў 20 і ўвесь гэты час застаецца запатрабаваным. Яго можна назваць «бацькам», родапачынальнікам цэлай сям'і нашых кексаў («Мінскі», «К Пасхе», «Царскі», «Светлы» і г.д.).

Асаблівую ўвагу апошнім часам пакупнікі пачалі звяртаць на аздабленне выпечкі. Нашы кексы і кулічы маюць самыя разнастайныя цукровыя пасыпкі, упрыгожваюцца памідкамі, арэхамі, мармеладом, масцічымі кветкамі. Асабліва раю пакаштаваць кекс «Мінскі», які вылучаецца багатым аздабленнем.

Увогуле куліч (у адрозненне ад здробнага кекса) лічыцца булачным вырабам. Ён утрымлівае менш цукру і тлушчу і таму з'яўляецца меней каларыйным. Калі ж вы прывыклі падлічваць кожную спажытую калорыю, «Пасхальны» булка — гэта ваш варыянт святочнай выпечкі. Між іншым, упрыгожана яна не менш багата за кулічы і кексы і знешне ад іх амаль нічым не адрозніваецца.

Для людзей, якія па стане здароўя вымушаны абмяжоўваць сябе ў салодкім, прадпрыемства прапануе сустрэць свята з хлебам «Абрыкосавы дьябетычны», дзе замест цукру выкарыстаны фруктоза і здробная курага.

Вернікі набываюць велікодную выпечку загадзя, каб напярэдадні свята асвяціць яе ў царкве ці касцёле. Таму вельмі важна, каб кекс, куліч ці булка доўгі час не чарсцвелі. Тэрміны захоўвання велікоднай выпечкі «Мінскхлебпрама» вагаюцца ў памежку ад 36 гадзін да 12 сутак. Натуральна, прадукт ва ўпакоўцы застаецца свежым і мяккім больш доўга. У крамах сталіцы можна знайсці кексы і кулічы ў тэрмастабільнай форме (спецыяльна гарачатрывалай паперы), у харчовай вакуумнай плёнцы, у святоточных пакетах, увогуле без упакоўкі. Побач з неўпакаванымі прадуктамі будучы прадавец тэматычнай каларыйна-блшанья скрыначкі, куды можна пакласці велікодную выпечку.

Прыхільнікі тартоў змогуць парадаваць сябе і сваіх блізкіх салодкім шэдэўрам хлебазавода № 2 КУП «Мінскхлебпрам», які называецца «Сакавічок». Торт упрыгожаны шакаладнымі фігуркамі анёлаў і надпісам «С Пасхой!»

Адна з лепшых кандытарэў хлебазавода № 5 Таццяна КАРПЕКА.

Які Вялікдзень без святочнага куліча? Некаторыя гаспадыні яшчэ і сёння выпякаюць кулічы самі, аднак большасць аддае перавагу лакупным святочным вырабам (тым больш, што выбраць зараз ёсць з чаго).

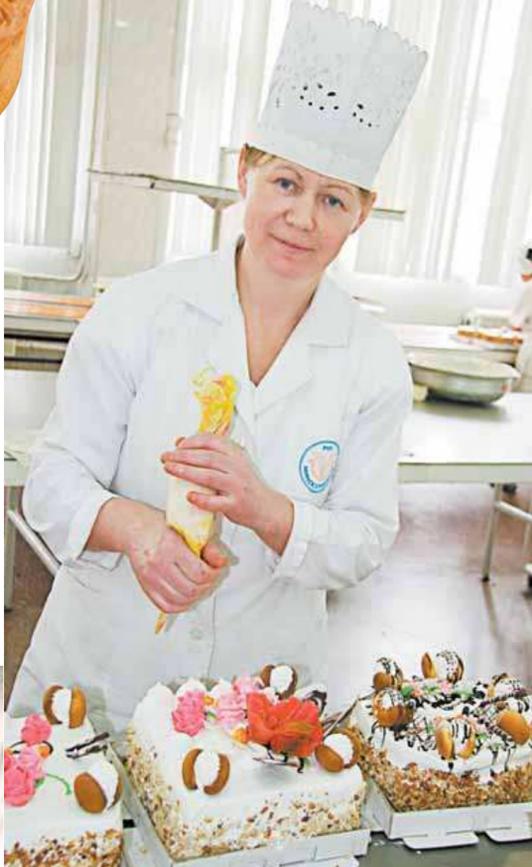
Націск на натуральнасць

Ні адно сапраўднае свята не абыходзіцца без торта: паход у госці, адзначэнне дня нараджэння, любой радаснай падзеі ўвогуле.

Усім відаў тартоў, якія сёння прапануюць нам вытворцы, — не пералічыць. Па выпякаемых паўфабрыкатах (каржжах) тарты падзяляюцца на бісквітныя, пясончыя, заварныя, паветрана-арэхавыя, слаёныя, мядзювыя і г.д. Хлебазавод № 2 «Мінскхлебпрам» прапануе арыгінальны торт з бісквітамі

ва вяртаецца мода на натуральнасць (нашы сучасныя хочучы спажываць не толькі смачны, але і натуральны прадукт), таму доля самых раслінных вяршкоў у нашых тартах скарачаецца за кошт павелічэння працэнту ўтрымання натуральных дабавак (згушчанага малака, ягад, карамелі і г.д.).

Нязменным попытам на працягу дзесяцігоддзяў карыстаюцца ўсім вядомыя тарты «Казка», «Кіеўскі», «Ленінградскі», «Птушынае малако», «Напалеон» і інш. На долю «класікі» прыходзіцца да 30 працэнтаў усіх тартоў, якія вырабляе сёння КУП «Мінскхлебпрам». Астатнія 70 працэнтаў — разнастайныя навінкі. Апошнім часам прадпрыемства актыўна ўкараняе ў вытворчасць рэцэптуры з паніжанай каларыйнасцю. Варта ўгадаць серыю тартоў на аснове замарожаных ягад: «Чарнічная па-

Салодкія шэдэўры да святочнага стала ад майстра-кандытара Надзеі ВАРАУКІ.

— Увогуле, раслінныя вяршкі — нетрадыцыйны для нашага рэгіёна прадукт, які сам па сабе не мае ярка выражанага смаку, — тлумачыць Ніна Канстанцінаўна. — Мы доўга эксперыментавалі з рознымі дабаўкамі і сёння прапануем спажыўцам тарты з раслінна-вяршковымі крэмамі, якія маюць смак згушчанага малака, фруктаў (лімона, апельсіна, маракуі), ягад, ёгурту, карамелі, церамісу. Можна казаць, айчыныя кандытары максімальна адаптавалі экзатычныя раслінныя вяршкі да смакавых схільнасцяў беларусаў. Увогуле паступо-

літра, «Вішнёвая палітра», «У сне і наяве» (з клубніцамі), «Цірольскі з ягадамі» (з вішняй), «Пэрсікавы рай», «Белы танец» (з лімонам) і інш.

Расце доля тартоў з тварожным крэмам. Дзякуючы тэхналагічным дасягненням сталічнага ГМЗ № 2, які пачаў вырабляць тварог з тэрмінам захоўвання 14 сутак, КУП «Мінскхлебпрам» змог прапанаваць спажыўцам багаты вярбар тварожных тартоў з тэрмінам захоўвання 108 гадзін (4,5 сутак). Найбольш папулярнымі сталі «Мінчаначка» і «Тварожны з фруктамі».

Не так даўно для прыгатавання тартоў на прадпрыемстве пачалі выкарыстоўваць кефір (і для выпечкі каржожу, і для вярбару крэму). Ён надае торту непаўторны пяшчотны смак і лёгка засвойваецца арганізмам. Калі хочаце самі пераканацца ў гэтым, абавязкова пакаштайце «Каралеву Марго».

Ядомы партрэт

У склад камунальнага ўнітарнага прадпрыемства «Мінскхлебпрам» уваходзіць 7 хлебазаводаў, 5 з якіх маюць сваю кандытарскую вытворчасць. Самы пашыраны кандытарскі цэх месціцца на хлебазаводзе № 5. За суткі тут вырабляецца ў сярэднім 3,5-4 тоны ласункаў, а напярэдадні святаў (Новы год, 8 Сакавіка) — да 12 тон.

ГІСТАРЫЧНАЯ ДАВЕДКА. Хлебазавод № 5 быў уведзены ў эксплуатацыю ў 1967 годзе. Напачатку ён меў толькі хлебны цэх. Яго першымі вырабамі былі: хлеб «Арнаўт Кіеўскі», хлеб «Кішынёўскі», батоны «Падмаскоўны», «Паліянец» і г.д. Сёння хлебны цэх выпускае 60-65 тон прадукцыі ў суткі. Найбольшай папулярнасцю ў мінчан карыстаюцца хлеб «Майскі», батон «Ласунак». У 1973-м быў уведзены ў строй булчавы ўчастак, з магутнасцю 8-10 тон у суткі. Сталічныя жыхары добра ведаюць яго «Рагалік новы», «Рагалік маладзевы», булку «Верасую», «Завітушку», хлеб «Крымскі» з лактулозай, пляцёнку «Гарадскую», рулет «Макавы» і інш. Менавіта на булчавым участку вырабляецца велікодная выпечка. З 1973 года на заводзе пачаў працаваць кандытарскі цэх.

Не так даўно на заводзе № 5 усталювалі цудоўную машыну — кандытарскі калары прынтэр, які дазваляе пераносіць на вафельную ці шакаладную пласціну любы малюнак і фотаздымак. Пласціна пакрываецца харчовым гелем і змяшчаецца на торт. Яна цалкам ядомая, аднак пры жаданні яе можна захаваць на памяць як сувенір. На самім заводзе ёсць багатая калекцыя гатовых малюнкаў — з героямі мультфільмаў і казак (бэтманам, барбі, далмацінцамі), з букетамі і кветкавымі кампазіцыямі, са знакамі дзядыка, з гоначымі аўтамабілямі і г.д. Вы можаце заказаць торт з лагатыпам фірмы для вашага шэфа, з фотаздымак дачы для сваёй даччы і заўсёды будзеце ўпэўнены, што дорыце эксклюзіў. Такія заказныя тарты з малюнкамі носяць агульную назву «Знакі дзядыка». Зрабіць заказ можна ў фірменных крамах — «Гарачы хлеб» пры заводзе № 5 на вул. Каліноўскага, 4 і «Каласок» на вул. Карастаянавай, 17.

З наядуняга часу на 5-м хлебазаводзе «Мінскхлебпрам» з'явілася яшчэ адно прыстасаванне — для нарэзкі паветрана-арэхавых (воздушна-арэховых) тартоў.

— У хатніх умовах нарэзка паветрана-арэхавых паўфабрыкатаў выклікае пэўныя цяжкасці (корж даволі сухі і вельмі моцна крышчыцца), — расказавае начальнік вытворча-тэхналагічнай лабараторыі завода № 5 Галіна Ігнатаўна ТАРАХОВІЧ, — а наша машына наразае торт на роўныя сегменты, кожны з якіх аздабляецца асобна. У продажы сёння ёсць як цэльныя тарты з паветрана-арэхавымі паўфабрыкатамі («Белая вежа», «Кіўляначка», «Кіеўскі», «Белавежскі»), так і нарэзаныя. Розніца ў цане паміж імі зусім незначная. Акрамя тартоў з дапамогай нашай машыны мы наразаем пірожныя і рулеты.

На заводзе № 5 пашырылі вытворчасць тартоў на аснове новых пяшчотных арыгінальных паўфабрыкатаў з тварожнымі, ёгуртавымі, ягаднымі, фруктовымі, карамельнымі і кафейнымі дабаўкамі ў спецыяльных калычавых формах («Заслаўскі», «Карона»). Аматарам салодкага раімі пакаштаваць тарты з дамашнімі бісквітамі на смятане «Цірольскі з ягадамі» і «Чайны ліст».

3 «бульбачкамі» і «грыбочкамі»

Каб мець больш поўнае ўяўленне аб прадукцыі кандытарскага цэха хлебазавода № 5 — абавязкова пакаштайце яго пірожныя.

Вялікім попытам у мінчан даўно карыстаюцца экслеры з шакаладна-арэхавай, тварожна-расліннай, сметанковай, кафейнай начынкамі, з яйкавым лікёрам, з абсыпкай, арыгінальнай церамісу. Ёсць экслеры масай у 50-60 грамаў, ёсць і драбнейшыя (па 10-15 гра-

Кантралёр кандытарскага ўчастка Настасся ВІХРАВА.

Начальнік вытворча-тэхналагічнай лабараторыі хлебазавода № 5 Галіна ТАРАХОВІЧ.

маў). Звярніце ўвагу на «казначыя» пірожныя — у форме вежаў, раслінак, якія парадуюць ваших дзетак.

Асобнай гаворкі заслугоўваюць наборы пірожных, якія вырабляе хлебазавод № 5. Напрыклад, «Мінскі дэсерт» і «Да дэсерту». Абодва наборы могуць выпускацца як па 0,75 кг, так і 1,5 кг. Толькі першы абавязкова складаецца з ласункаў, якія ўтрымліваюць суфле і сметанковы крэм, а другі — суфле і раслінныя вяршкі.

Набор «Труфельны» (0,7 кг) параімі аматарам «бульбачка» і бушэтак («грыбочкаў»). Паддон з пірожнымі пакуецца ў зручны для пераноскі кардонны баўльчык з ручкай і акенцам.

Інга МІНДАЛЁВА. Вераніка ХІЛЬКЕВІЧ. Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ. УНП 100056428

Адрасы і тэлефоны фірменных крамаў КУП «Мінскхлебпрам», дзе можна набыць гарачы хлеб, свежую выпечку, велікодную прадукцыю:

Крама «Свежы хлеб» хлебазавода № 1	Мінск, вул. Ракаўская, 25 (203-52-18)
Крама пярэня хлебавада № 1	Мінск, вул. Ракаўская, 30 (229-23-44)
Крама «Гарачы хлеб» хлебазавода № 2	Мінск, вул. Крапоткіна, 33 (293-11-98)
Крама «Хлебны куток» хлебазавода № 2	Мінск, вул. Крапоткіна, 33 (286-73-01)
Крама «Свежы хлеб» хлебазавода № 3	Мінск, пр-т Партызанскі, 97 (295-44-54)
Крама «Гарачы хлеб» хлебазавода № 4	Мінск, вул. Казінца, 31 (278-77-22)
Крама «Гарачы хлеб» хлебазавода № 5	Мінск, вул. Каліноўскага, 4 (281-29-95)
Крама «Каласок» хлебазавода № 5	Мінск, вул. Карастаянавай, 17 (290-18-46)
Крама «Гарачы хлеб» хлебазавода № 6	Мінск, вул. Гурскага, 19 (252-37-84)
Крама-склад аптовага гандлю хлебазавода № 6	Мінск, вул. Гурскага, 19 (251-50-87)
Фірменная крама «Каравай»	Мінск, пр-т Незалежнасці, 38 (288-23-12)
Крама № 11	Мінск, КУП «Мінскі Камароўскі рынак», 5-ы сектар сезоннай часткі
Гандлёвае месца хлебазавода № 3	Мінск, КУП «Мінскі Камароўскі рынак», 4-ы сектар, рад 16 крытай часткі
Гандлёвае месца хлебазавода № 3	Мінск, пр-т Партызанскі, 99, рынак «Гандлёвы радзі» Заводскага раёна, крама № 30

Ёсць пытанне
ЯК «ПАДСІЛКАВАЦЬ» ВАЛАСЫ ВІТАМІНАМІ?

Падкажыце, калі ласка, якія вітаміны ці полівітамінныя комплексы трэба прымаць, каб спыніць выпадзенне валасоў? Ці праўда, што прымяненне процізацяткавых прэпаратаў павышае патрэбы арганізма ў вітамінах? І што, цікава, крыецца за тэрмінам «комплексы чввёртага пакалення»?

Г. Фарыно, Уздзенскі раён.

Тэрмін «пакаленне вітамінна-аміячных прэпаратаў» дазваляе больш дакладна размеркаваць складанакампанентныя прэпараты па групам, у залежнасці ад утрымання ў іх тых ці іншых інгредыентаў.

Усяго існуе чатыры пакаленні вітамінна-аміячных прэпаратаў. Першае пакаленне — гэта монавітаміны (напрыклад, аскарбінавая кіслата), другое — полівітамінныя комплексы (спалучэнне некалькіх вітамінаў), трыае — комплексы, якія ўтрымліваюць вітаміны, макра- і мікразэлемэнты. І апошняе пакаленне — гэта комплексы, у якіх уключаюць вітаміны, мінеральныя кампаненты, вітамінпадобныя спалучэнні, экстракты раслін, амінакіслоты, гідралізаты бялкоў, нуклеінавыя кіслоты і г.д.

У Беларусі комплексы чввёртага пакалення пастаўляе ў аптэкі навукова-вытворчае ЗАТ «Малкунт» гэта «Вітус. Здаровыя воць», «Вітус з L-карніцінам», «Вітус. Інтэлект», «Карвітус», «Вітус лайт», «Вітус. Энергія», «Вітус. Кальцый 500». Размова ідзе пра спецыялізаваныя вітамінна-мінеральныя комплексы накіраваныя на ўздзеянне, якія прызначаны для папярэджвання негатывіўных наступстваў ад стрэсу, празмернай разумовай і фізічнай нагрузкі, дыябету, спецыяльныя комплексы для ваенцаў, зубоў, сэрца, касцей, а таксама для людзей, якія займаюцца спортам.

Цяпер па сутнасці першай часткі пытання. Выпадзенне валасоў (алапецыя) можа быць абумоўлена дзюйма прычынамі: гарманальнымі парушэннямі (у гэтым выпадку абавязкова трэба прааналізаваць у спецыялістаў) або негатывіўным уздзеяннем шэрагу фактараў, да якіх адносяцца стрэсы, дэфіцыт вітамінаў і мінералаў, перанасеная інфекцыйная захворванне, незбалансаванае харчаванне, хуткая страта вагі, пашкоджанне валасоў афарбоўваннем ці хімічнай завійкай і г.д. Падчас стрэсу і інфекцыйных захворванняў арганізм пераарыентаваў свае рэсурсы для падтрымання жыццёва важных органаў, сэрца, лёгкіх і г.д., а валасы пазбаўляюцца неабходнай падтрымкі. У выніку парушаецца сілкаванне валасяных фалікулаў, што прыводзіць да пагаршэння стану валасоў і іх выпадзення. Незбалансаванае харчаванне, а таксама занадта строгія дыеты могуць прывесці да дэфіцыту вітамінаў А, С, В, В, РР, біяціну, мінеральных рэчываў і мікранурыентаў (Fe, Zn, Ca, Mg), неабходных для здоровага росту валасоў. У прыватнасці, вітамін В, спрыяе аднаўленню структуры валасоў, а біяцін карэктую функцыю салёных залозаў, умяоўвае валасы, спрыяе іх росту. Недаатрымліваючы пажыўныя рэчывы, валасяныя фалікулы слабеюць і з часам гінуць. Усе пералічаныя вышэй вітаміны і мінералы ўтрымліваюцца ў аичынных вітамінна-мінеральных комплексах «Вітус М», «Гравітус», «Вітус Кальцый 500». Прыём згаданых комплексаў неабходна спалучаць з прымяненнем эфектыўнай лячэбнай касметыкі, масажа, збалансаваным харчаваннем і ўменнем кантраляваць стрэсавыя сітуацыі. Галоўнае пры лячэнні — гэта сістэматычнасць і тады вынік будзе выражаным і доўгачасным.

Нашу чытачку цікавіла таксама, як уплываюць на забяспечанасць арганізма вітамінамі процізацяткавыя сродкі. Відэма, што экстрагены, якія ўтрымліваюцца ў процізацяткавых прэпаратах, могуць паўплываць на выкарыстанне арганізмам шэрагу вітамінаў, асабліва вітаміну В, і фоліевай кіслаты. З улікам гэтага, жанчынам пажадана дадаткова спажываць вышэйзгаданыя вітаміны, асабліва калі страганазыяліцальныя прэпараты прымяняюцца ў вялікіх дозах для папярэджвання цяжарнасці ці для прафілактыкі астэапарозу падчас клімактычнага і пост-клімактычнага перыяду.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ШАШКІ НАШЫ БЛІЦЫ
У рамках бліца-45/1 развязаць мініяцюру Аляксандра Маісева (ЗША), складаючы ім у сааўтарстве з вядучым рубрыкі:
№1 (Генадзь Андрэаў — наш аўтар з Рыгі). Белыя: 20, 22, 27, 28, 30, 34, 40, 48 (8). Чорныя: 9, 15, 33, 38, 39, 41, 43 (7). Перамога белых.
Тэрмін для адказу звычайна — два тыдні. Накіроўваючы іх на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».
Па-за конкурсам разглядаць і таякі задумкі на тэму падрывоў поля аЗ: №1. Белыя: d4, d6, e3, e5, f6, f7, f8, g3, g4, g5, g6, g7, g8, h4 (6). Чорныя: a3, b2, b6, d4, d8, e5, h2, h4 (8). Перамога белых.
РАШЭННІ
Аўтарскі-7 (Д. Камчыкі): №9 — cb6, b4, c7, b6, h6, e1, h4x; №10 — a7 (g7) b8, g5, e7, g3! (f2A) g1x. A(f4) h6, e3x; №11 — dc3, a3, b4, b2, h8, h4, g1x; №12 — g7, d6, b4 (c3) b4, b4, a5, g3 з эцюдным выйгрышам; №13 — bc7, b6, ac3, d2, g5, h:f4, d8, d:d8x; №14 — ab6, b6, f8, b4, h:c1, h:f4, c:h4x; №15 — f8 (g3A) be7 (f2B) g5, e5, g1x. B(g1) d6, h2x. A(g1) d6, d6x.
Па-за конкурсам (Л. Вітошкін): №3 — 21, 5 (39) 50-44, 44, 45x. Бліц-44 (М. Грушэўскі): №4 — 32, 20, 24, 14x. Наш кансультант А. Гімбутас (Літва) заўважыў і склалі даны 1. 11x; №5 — 7, 18, 3, 26x.

ВАДА — ЗАУСЁДЫ НЕБЯСПЕКА
15 красавіка на Брэстчыне ўтапіліся трое. У вядомае вёскі Варанілавічы Пружанскага раёна знадзілі 78-гадоваму пенсіянеру. А на Піншчыне ў гэты дзень утапіліся двое мужчынаў. З ракі Мерчанка выцягнулі 47-гадовага жыхара з Ганькавічы, а ў рэчцы Просты пачоб з в. Парэ зняйшлі цела невядомага.
НА СКЛАДАХ СТАЛА СВАБОДНА
Супрацоўнікі міліцыі і дзяржкантролю на складах аднаго ААТ ў Брэсце выявілі 867 рулонаў ім-

ЗАЛАТЫЯ ПРАВІЛЫ БУЛЬБАВОДА

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

В — злёгка расстрэскаваецца; С — разварваецца; D — разварваецца вельмі моцна. Да тыпу А адносяцца Дэльфін, Нептун, да тыпу В — Явар, Брыз, да тыпу С — Крыніца, Ласунак, Блакіт, Журавіка, Талісман, тып D — гэта Выток, Здабытак.

Цікава, што эталонам смаку сярод беларускіх гатункаў бульбы прызнаны высока крухмалны Ласунак (тып С), хоць самымі папулярнымі для вырошчвання ў нашай краіне з'яўляюцца Скарб і Дэльфін, якія амаль не разварваецца (тып А/В, А). Уся справа — у іх выдатным знешнім выглядзе.

Пакульнік у першую чаргу ацэньвае якасць гатунку бульбы па яе знешнім выглядзе, — працягвае Вадзім Маханько. — Улічваюцца правільнасць формы клубняў, наяўнасць дробных «воцкаў» і блізкасць лупінаў, адсутнасць знешніх дэфектаў. Толькі дома, калі набытую бульбу пацямці і прыгатавалі, чалавек можа ацаніць яе смак. Падрэзю: якім бы смачным ні быў пэўны гатунку бульбы, калі яго клубні не маюць таваарнага выгляду, ён ён не стане папулярным.

Яшчэ 30 гадоў таму пагалоўнае большасць беларускага насельніцтва аддавала перавагу крухмална-сыпкоўкай бульбе, а сёння смакавыя схільнасці беларусаў падзяляюцца. Адны цэняць «салатную» («мыльную», якія яшчэ называюць) бульбу, другія па-ранейшаму выбіраюць крухмалную. Але і першыя, і другія аматараў бульбы сёння яднае любоў да жоўтай мякчкі (Цяпер прыкладна 75 працэнтаў беларусаў пакаджаюць свой выбар менавіта за бульбай з жоўтай мякчкі, хоць яшчэ не так даўно фарымаваным была бела). Падобную схільнасць, якая цяпер папярэдаецца ва ўсім свеце, Вадзім Маханько патлумачыў наступным чынам: «Людзі сталі больш уважліва зважаць на культуру харчавання, хоць у атрымліваць ад кожнага спажываема прадукту максімум карысных пажыўных рэчываў. У бульбе з жоўтай мякчкі значна больш кераціну (а ў ім — вітаміну А).

Залаты закон бульбавада: ...высаджаць бульбу з 8 СБ пры тэмпературы глебы + т°С. — У паўднёвых раёнах краіны прыляжыць да пасадкі час надзі-

Пад рэдакцыяй майстра спорту Мікалая ГРУШЭЎСКАГА
ШАШКІ НАШЫ БЛІЦЫ
У рамках бліца-45/1 развязаць мініяцюру Аляксандра Маісева (ЗША), складаючы ім у сааўтарстве з вядучым рубрыкі:
№1 (Генадзь Андрэаў — наш аўтар з Рыгі). Белыя: 20, 22, 27, 28, 30, 34, 40, 48 (8). Чорныя: 9, 15, 33, 38, 39, 41, 43 (7). Перамога белых.
Тэрмін для адказу звычайна — два тыдні. Накіроўваючы іх на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».
Па-за конкурсам разглядаць і таякі задумкі на тэму падрывоў поля аЗ: №1. Белыя: d4, d6, e3, e5, f6, f7, f8, g3, g4, g5, g6, g7, g8, h4 (6). Чорныя: a3, b2, b6, d4, d8, e5, h2, h4 (8). Перамога белых.
РАШЭННІ
Аўтарскі-7 (Д. Камчыкі): №9 — cb6, b4, c7, b6, h6, e1, h4x; №10 — a7 (g7) b8, g5, e7, g3! (f2A) g1x. A(f4) h6, e3x; №11 — dc3, a3, b4, b2, h8, h4, g1x; №12 — g7, d6, b4 (c3) b4, b4, a5, g3 з эцюдным выйгрышам; №13 — bc7, b6, ac3, d2, g5, h:f4, d8, d:d8x; №14 — ab6, b6, f8, b4, h:c1, h:f4, c:h4x; №15 — f8 (g3A) be7 (f2B) g5, e5, g1x. B(g1) d6, h2x. A(g1) d6, d6x.
Па-за конкурсам (Л. Вітошкін): №3 — 21, 5 (39) 50-44, 44, 45x. Бліц-44 (М. Грушэўскі): №4 — 32, 20, 24, 14x. Наш кансультант А. Гімбутас (Літва) заўважыў і склалі даны 1. 11x; №5 — 7, 18, 3, 26x.

магчыма ў шырокім маштабе прымяняць абарончыя сродкі, вытрымаць каранцін.

Даволі распаўсюджаныя захворванні бульбы — розныя віды гнілі і вірусныя інфекцыі. Калі яны працякаюць у схаванай форме, то візуальна праявляюцца не адрозна, аднак надалей абавязкова адмоўна паўплываюць на ўраджайнасць. Для таго, каб засяродзіць свой будучы ўраджай ад магчымых інфекцый і вірусаў, спецыялісты раяць набываць толькі праверанае якаснае насенне, на якое прадавец мае адпаведны сертыфікат. «У сертыфікаце пазначаецца гатунку прадукцыі, рэпрадукцыя (пакаленне), адрас вытворцы, подпіс і пячатка, — тлумачыць Вадзім Леанідавіч. — Можна набыць насенне пры нашым цэнтры ў Самахвалавічах, ці на эксперыментальных базах, якія ёсць у кожнай вобласці. Яны таксама маюць права вырошчваць і рэалізоўваць насенне».

Для таго, каб атрымаць багаты ўраджай, трэба нягмаго: набыць якаснае насенне, падабраць аптымальны для сваёй глебы гатунку бульбы і вытрымаць тэхналогію. У дзяржаўным рээстры сёння зарэгістравана 78 гатункаў бульбы — і беларускай, і замежнай селекцыі. Усе яны прыдатныя для вырошчвання на тэрыторыі нашай краіны. Аднак самымі ўніверсальнымі застаюцца Скарб і Дэльфін, якія ва ўсіх раёнах Беларусі даюць стабільна высокую ўраджайнасць, адрозна ад іншых гатункаў. Ласунак не рэкамендуецца высаджваць у сугліністую глебу. Суглінікі ўвогуле не вельмі падыходзяць для бульбы. Самыя смачныя і самыя прыгожыя клубні вырастаюць на супясчана-пясчаным глебе (пры ўмове добрага ўільгатнення).

Дзве самыя распаўсюджаныя хваробы бульбы, якія працякаюць падчас вегетацыі (росту бульбы) — фітафтароз і альтэрнарыёз. Першая больш актыўна развіваецца ў вільготны год, другая — у больш сухі. Абедзве паражваюць і бульбу, і клубні. Кожны гатунку бульбы мае пэўную ступень устойлівасці да гэтых хваробаў, аднак 100-працэнта ўстойлівых няма ні ў Беларусі, ні ў свеце.

Калі хочаце атрымаць выдатны ўраджай — без хімічнай апрацоўкі фунгіцыдамі не абыйсціся, — запэўнівае навуковец. — Камбінаваныя прэпараты (адрозна ад дзвюх хваробаў) прадаюцца ў кожнай краме гаспадарчых тавараў. Першая прафілактычная апрацоўка (абавязкова функцыянальна кантактна-сістэмнага дзеяння) пачынаецца, калі вышыня расліны дасягнула 15-20 см. Наступная (таксама функцыянальна кантактна-сістэмнага дзеяння), але пажадана другога вытворцы) — праз 10 дзён (пры дажджлівым надвор'і), альбо праз 14 дзён (пры сухім). Далейшыя апрацоўкі праводзіць праз 7-10 дзён (у залежнасці ад надвор'я) — кантактнымі прэпаратамі. У сярэднім для Беларусі за сезон варта зрабіць 5 хімічных апрацовак.

Яшчэ адна праблема, з якой часта сутыкаюцца бульбавады на дачных участках, — гэта каларадскі жук. Для барацьбы з ім дастаткова 1-2 хімічных апрацовак. Важна памятаць, што апрацоўка бульбы-бульбы трэба ў той час, калі пераважаюць большасць складальны лічынкі сярэдняга памеру (не самыя маленькія і не самыя вялікія). Між іншым хімічную апрацоўку ад фітафтарозу і альтэрнарыёзу можна праводзіць адначасова з апрацоўкай ад каларадскага жука.

Явы на клубнях выклікае парша. Яна не вельмі ўплывае на ўраджайнасць, аднак моцна псуе таварны выгляд бульбы. Увогуле, парша — не столькі хвароба расліны, колькі глебы. Бульба любіць

Усміхнёмся!
Званок у міліцыю: — Але, міліцыя! У мяне дома масавыя беспарадкі! — А што здарылася? — Мая фіма расхадзілася! — Дык якія ж гэта масавыя беспарадкі? — Вой, вы не ведаеце, якая ў яе маса...
— Гэта маяк, каб вам пуста было! Маяк маяк, каб вам пуста было!
Нездаровы выгляд часта тлумачыцца пачаткам здоровага ладу жыцця.
Мама ўкладвае спячкі маленькага хлопчыка. Той плача. Яна спявае яму калыханку — дзіця плача, спявае другую — плача, спявае трэцюю, чввёртую... Хлопчык нарэшце кажа: — Мама, я разумю, ты пусціш мяне спаваць, але мне б плаць...
Штотраціны я прыношу жонцы каву ў ложка. Ёй застаецца толькі змялоць і зварыць.
Заказчык на аб'екце прымае работу ў падрадка. Той падводзіць яго да выкапанай шахты дыяметрам 3 метры і глыбінёй 50 метраў, зазіраючы туды, а на дзе гарыць праэктар. Заказчык: — Што за глупства??? Падрадачы: — Вось ж чарчэ! Па ім і рабілі! Заказчык (пераварочваючы чарчэж на 180 градусаў): — Я праязны дома забыўся, праўду кажу!
Інга МІНДАЛЕВА. Мінскі раён.

Вішунем Алеа Мікалаевіча СБРАНА з днём народзіна! Зычым моцнага здароўя, поспехаў, удачы, сямейнага дабрабыту.
Родныя, в. Горная Рута.

Сёння Месяц
Сонца Усход Заход Даўжыня дня
Мінск — 6.04 20.15 14.11
Віцебск — 5.51 20.08 14.17
Магілёў — 5.54 20.05 14.11
Гомель — 5.55 19.58 14.10
Брэст — 6.20 20.29 14.09
Гродна — 6.24 20.26 14.02
Апошняя квадра. Месяц у сузор'і Вадалья.
Імяніны
Пр. Веняміна, Георгія, Івана, Іосіфа, Мікалая.
К. Германа, Роберта, Сцяпана.

Надвор'е на заітра
Гомель: +7...+8°C
Мінск: +7...+9°C
Віцебск: +7...+8°C
Брэст: +8...+9°C
Гродна: +8...+9°C
Матэў: +7...+8°C
Томель: +7...+8°C
Варшава: +8...+10°C
Ніж: +17...+18°C
Рыга: +2...+5°C
Вільнюс: +8...+11°C
Масква: +2...+5°C
С.Пецярбург: +2...+5°C

17 красавіка
1899 год — нарадзілася Лідзія Іванаву-ларусі і СССР. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР. Працавала ў Першым таварыстве беларускай драмы і камедыі, Беларускам тэатры імя Я. Купалы. На сцэне стварыла рознахарактарныя вобразы драматычнага і камедыйнага жанраў. Здымалася ў кінафільмах («Гадзінік спыніўся апоўначы»), выступала ў радыёнастаўках.

1894 год — нарадзіўся Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў, вядомы савецкі партыйны і дзяржаўны дзеяч. Тройчы Герой Сацыялістычнай Працы, Герой Савецкага Саюза. У 1953-64 гадах 1-ы сакратар ЦК КПСС, адначасова ў 1958-64 гг. — Старшыня Савета Міністраў СССР. Азін з ініцыятароў «адлігі» ва ўнутранай і знешняй палітыцы, разбіццёваў ахвяраў рэпрэсій. Распаўсюд мадэрнізацыі партыі-дзяржаўнаму сістэму, абмежаванне прывілеяў партыйнага і дзяржаўнага апарату, палепшэнне матэрыяльнага становішча і ўмовы жыцця насельніцтва, зрабіць грамадства больш адкрытым. На ХХ (1956) і ХХІ (1961) з'ездах КПСС выступіў з крытыкай так званай «культу асобы» і дзейнасці І. Сталіна. Аднак захаванне ў краіне таталітарнага рэжыму — прыгнечанне ініцыятыўнага, расстрэл працоўных дэманстравальшчыкаў (Новачаркаск, 1962 год і інш.), умяшанне ў справы іншых дзяржаў (убарожанне інтэрвенцыяў у Венгрыю, 1956 г.), абавязанне ваеннага супрастаяння з Захадам (берлінскі 1961 г. і карбінскі, 1962 г. крызісы і інш.), а таксама палітычнае пражэктарства (абцяжні пабудовае камунізм да 1980 г.) рабілі яго палітыку непасрэднаўдольнай. Незадаволенасць дзяржаўнага і партыйнага апарату прывяло да зняцця М.С. Хрушчоў у 1964 г. з усіх займаемых пасадаў, у далейшым актыўнага ўдзелу ў палітычным жыцці не браў.

«Птушка ў клетцы не ведае, што яна можа лятаць». Жуль Рэнар (1864—1910), французскі пісьменнік.

«ПАСКА»
Абавязковым атрыбутам вядоўных святчаваных з'яўляецца хлеб. Хрысціянскія кніжнікі сцвярджаюць, што традыцыя сустракаць Вільдзінае спецыяльна прыгатаваным для гэтага хлеба мае больш раннія, яшчэ старазавяветныя вытокі, якія сягаюць у часы Іудзейскага рабства ў Егіпец. Штогод Іудзеі адзначаюць свята пачатку вясны, якое называлася «песах» або «свята праснакаў», г. зн. «прэснага хлеба мацот». Паданне часоў Старога Завета сведчыць пра тое, што, зыходзячы з егіпецкага палону, Іудзеі не паспелі як след закісць хлеб, таму прыпалілі з сабой прэснае (без дражджаў) цеста. У паходных умовах яны змаглі прыгатаваць толькі самыя простыя ляпшыкі. З таго часу, сустракаючы Паску, Іудзеі моляцца Богу ў знак прызнання і ўдзячнасці і абавязкова прычашчаюцца рытуальным хлебам.
Ісус Хрыстос, як сын Іудзейскага народа, не паршывіў гэтай традыцыі ў час апошняй Тайнай Вячэры, а толькі напоўніў яе новым зместам. Ён перамаўляў хлеб-прэснак (славяне лямалі хлеб толькі на могілках) і сказаў, што гэта яго цела, якое ён прыносіць у ахвяру за чалавечы грах. Пасля гэтага ў хрысціянскай царкве быў уведзены хрысціянскі абрад еўхарыстыі — прычашчэння, аднак замест «мацы» сталі выкарыстоўваць «паску», артос (грэч. — хлеб) і прасфору («проскур»). У каталіцкай традыцыі артоска захаваўся да нашага часу, іх называюць «апаткі».
У беларускай хлеб як важны складнік прысутнічаў практычна ва ўсіх календарных і сямейна-родавых святаваннях. Пры гэтым сімволіка хлеба ў традыцыйнай культуры беларусаў была нязвычайна распрацаванай, шматзначнай, сэнсва арыентаванай на ідэалагічны твары. У адрозненне ад старажытнай Іудзейскай (падарожнай) традыцыі — выпякаць не квасыны хлеб, беларусы не адшлі ад сваёй спрадвечнай традыцыі: цеста вымешвалі асабліва старанна, даючы ў яго даволі багата яек і масла. Каб дрожджы добра «выхадзіліся», а хлеб быў не ацеслы, а пшны, лёгкі, цеста некалькі разоў асуджалі, пры гэтым усё дзеянне з цестам трэба было рэагаваць у поўнай цішыні. Калі цеста «наспела», яго раскладвалі па спецыяльна прыгатаваным формам, а зверху ўпрыгожвалі хрысціянскімі і дахрысціянскімі сімволікамі: апявалі касцю, рабілі крыжык, з абодвух бакоў якога мацавалі дзве літары з таго ж жэста — «Х» і «В», сімвалізуючы галоўную ідэю свята — «Хрыстос Васкрос».
Пасхальны хлеб асвятлялі разам з яйкамі і вядлінай, соллю і колцам каўбасы, або шматком панядзвіцы. Стаўленне да яго было як да самай вяршы рачы ў жыцці сям'і і, роду. Першае святачнае стапанне хлеба пачыналася з яйка — ім пачынаўся свет. А далей дзілілі абрадавыя хлебныя кошы, каб іх выкарыстаць у якасці ахвяры. Калі цеста «наспела», яго раскладвалі па спецыяльна прыгатаваным формам, а зверху ўпрыгожвалі хрысціянскімі і дахрысціянскімі сімволікамі: апявалі касцю, рабілі крыжык, з абодвух бакоў якога мацавалі дзве літары з таго ж жэста — «Х» і «В», сімвалізуючы галоўную ідэю свята — «Хрыстос Васкрос».
Пасхальны хлеб асвятлялі разам з яйкамі і вядлінай, соллю і колцам каўбасы, або шматком панядзвіцы. Стаўленне да яго было як да самай вяршы рачы ў жыцці сям'і і, роду. Першае святачнае стапанне хлеба пачыналася з яйка — ім пачынаўся свет. А далей дзілілі абрадавыя хлебныя кошы, каб іх выкарыстаць у якасці ахвяры. Калі цеста «наспела», яго раскладвалі па спецыяльна прыгатаваным формам, а зверху ўпрыгожвалі хрысціянскімі і дахрысціянскімі сімволікамі: апявалі касцю, рабілі крыжык, з абодвух бакоў якога мацавалі дзве літары з таго ж жэста — «Х» і «В», сімвалізуючы галоўную ідэю свята — «Хрыстос Васкрос».
Пасхальны хлеб асвятлялі разам з яйкамі і вядлінай, соллю і колцам каўбасы, або шматком панядзвіцы. Стаўленне да яго было як да самай вяршы рачы ў жыцці сям'і і, роду. Першае святачнае стапанне хлеба пачыналася з яйка — ім пачынаўся свет. А далей дзілілі абрадавыя хлебныя кошы, каб іх выкарыстаць у якасці ахвяры. Калі цеста «наспела», яго раскладвалі па спецыяльна прыгатаваным формам, а зверху ўпрыгожвалі хрысціянскімі і дахрысціянскімі сімволікамі: апявалі касцю, рабілі крыжык, з абодвух бакоў якога мацавалі дзве літары з таго ж жэста — «Х» і «В», сімвалізуючы галоўную ідэю свята — «Хрыстос Васкрос».